

Iskra

Praznik žensk praznik nas vseh

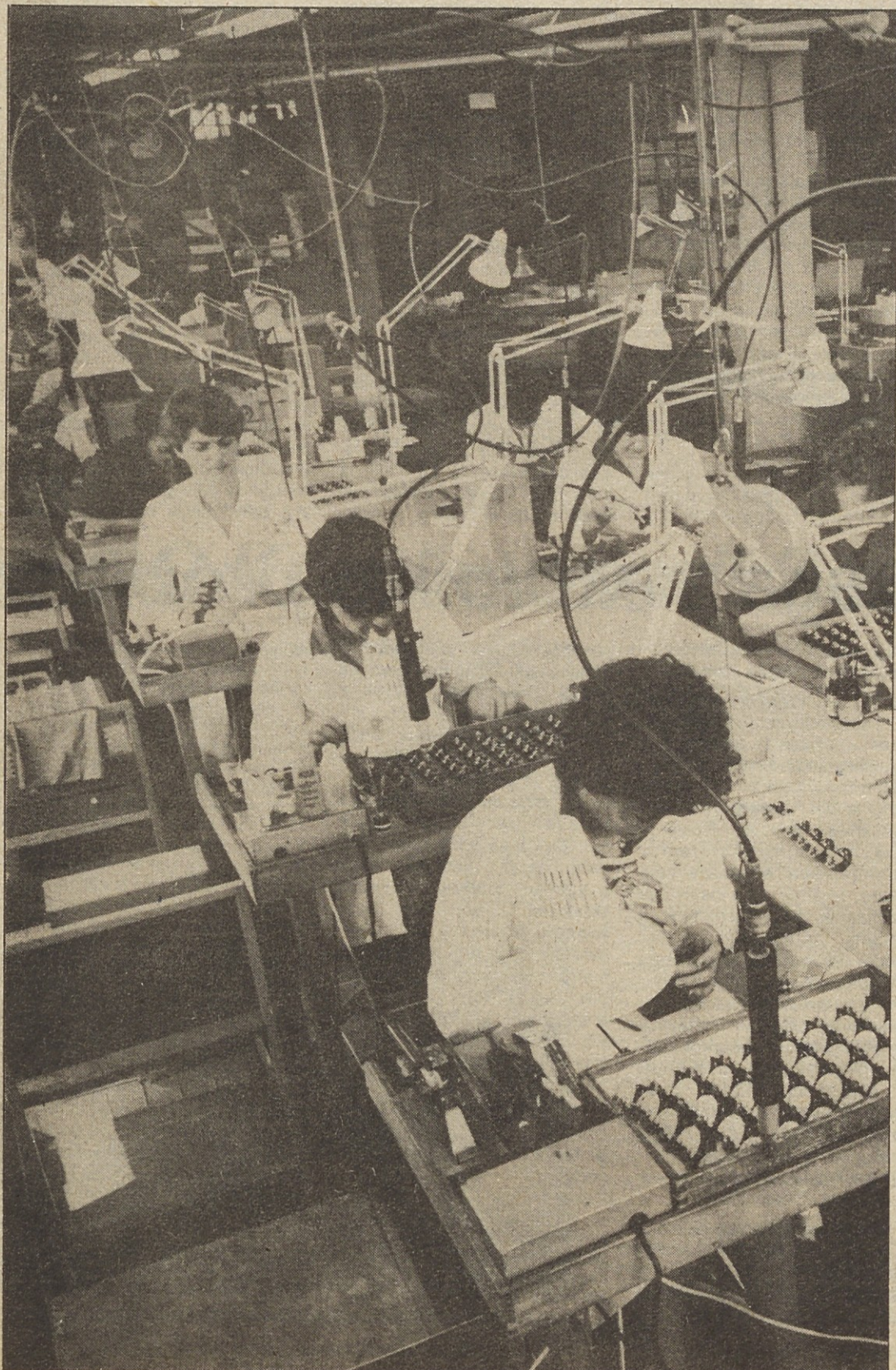
Četudi je 8. marec, praznik žensk, že tradicionalen, se ob njem vendar vedno na novo vprašamo, kaj bi lahko to leto novega povedali? Ali je namreč bistvo praznika žensk v tem, da vselej ponavljamo, da gre za enakopravnost žensk, za njihovo enakovredno vključevanje v delo, za njihovo razbremenitev in še marsikaj, kar so si zastavljali v program vsi dosedanjí borci za ženske pravice v preteklosti, ali pa je treba v vsakem trenutku osvetliti najbolj žgoče probleme in dati odgovore nanje. Najbrž je prav, če storimo oboje.

Zgodovina, tudi polpretekla, priča, da so bile ženske nekoč hudo izkoriščane — tako doma, kot v službah, kako so za Prešernom, če so bile nezakonske matere, grenko ponavljale: Kaj pa je tebe treba bilo... Pri tem pa nismo spregovorili še o milijonih žensk po svetu, ki še danes živijo v bedi, mraku neznanja, kot plen zaostalih predsodkov.

Prav zato je tudi danes še treba ponavljati zahteve po enakopravnosti žensk vsega sveta, po njihovi osvoboditvi in enakovredni uveljavitvi na vseh stopnjah družbe.

Drugo pa je vprašanje naših vsakdanjih zagat in težav, našega človeškega odnosa, tako v TOZD, kot doma, v družini, kjer je žena v osi dogajanja, kjer je sama tako dejavnik, kot pogosto tudi žrtev.

Naša sedanja gospodarska kriza marsikatera vprašanja naših ljudi in družin otežkoča še bolj. Zato bo prav trdna, iskrena in odprta povezava med moškim in žensko, med tovariši pri delu, omogočila premagati ovire, ki grenijo življenje doma in na delovnem mestu. Zato je praznik žensk, praznik nas vseh, praznik naše skupne dobre volje.

S 4. seje Področnega kolegija za RR dejavnost SOZD

Predstavitev RR dejavnosti v Kibernetiki in ERO

V četrtek je bila v Kranju v delovni organizaciji Iskra Kibernetika 4. seja področnega kolegija za razvojno-raziskovalno dejavnost SOZD Iskra.

Najprej je kolegij poslušal poročilo Rudija Zorka, direktorja programske razvojnega področja DO Iskra Kibernetika, ki je predstavil program in razvojno dejavnost te delovne organizacije ter možnosti za sodelovanje drugih delovnih organizacij v SOZD Iskra.

Predstavitev je bila podprta s filmskim prikazom in ogledom proizvodnje. V razvojno-raziskovalni dejavnosti imajo zaposlenih okoli 300 razvojnikov, od tega 100 z visoko izobrazbo.

Razdeljeni so po različnih TOZD, ustanovili pa so tudi RR enoto, v kateri je 30 zaposlenih raziskovalcev za naloge za razvoj novih izdelkov.

V letu 1985 bodo v razvojno-raziskovalno dejavnost vložili 1,06 milijarde novih dinarjev, medtem ko je v letu 1990 predviden vložek v višini 4% celotnega prihodka.

V bodoče bodo pospeševali zlasti elektronizacijo izdelkov, kar bo omogočilo tudi dodajanje novih funkcij sedanjim izdelkom, poenotili bodo programsko opremo zanje, uvedli CVC center in drugo, kar bo med drugim sprožilo tudi vpra-

šanje prešolanja okoli 2000 PKV delavcev.

Hkrati je o istem vprašanju poročal tudi Janez Slavec, pomočnik direktorja za razvojno-raziskovalno področje v delovni organizaciji Iskra — Industrija za električna ročna orodja, kjer imajo tudi organizirano razvojno-raziskovalno dejavnost, ki zaposluje 3 magistre znanosti, 5 diplomiranih inženirjev in druge, ki se ukvarjajo predvsem z inoviranjem izdelkov, v načrtu pa imajo tudi osvajanje povsem novih izdelkov, da bi z njimi do leta 1990 osvojili več svetovnega trga kot doslej.

V razvojno raziskovalno dejavnost vlagajo 2% celotnega prihodka, manjka pa jim več razvojno-raziskovalne opreme za testiranje. Možnosti za sodelovanje z drugimi delovnimi organizacijami Iskre so precejšnje, zlasti velja to za delovno organizacijo Kibernetika, kot tudi za delovno organizacijo ERO.

V nadaljevanju se je kolegij sprejel sklep o prireditvi III. razvojno-raziskovalne šole še v mesecu marcu. Izkušnje dosedanjih dveh RR šol so pokazale, da je treba deliti doseženi program, ki je obsegal štiri tematska področja na dva dela tako, da bi program prvih dveh tematskih skupin razširili s še nekaterimi predmeti, ki bi ustrezali za vodstvene razvojno-raziskovalne delavce.

Drugi del, oz. tretjo in četrto tematsko skupino pa bi priredili kot specialistične tečaje s področij, ki bi bila zanimiva za posamezne interesne skupine razvojno-raziskovalnih delavcev. O tem pa bo naprej tekla beseda na naslednji seji kolegija.

Nadalje je kolegij obravnaval družbenoekonomske odnose pri skupnem financiranju razvojno-raziskovalnih nalog strateško razvojnih programov SOZD in izdelovanja teh nalog ter odobril obrazec nove pogodbe, v kateri so ti odnosi boljše opredeljeni, omogočajo pa tudi boljše upravljanje s temi sredstvi.

V zadnji točki je kolegij pripravi določena stališča, ki jih bodo uporabili pri izdaji tako imenovane modre knjige o teleinformatiki Iskre. Sklepal je tudi o nadaljnji organizaciji Iskrine izpostave za pridobivanje tehnologije v Santi Clari v ZDA.

Člani kolegija bodo pregledali tudi osnutek razvoja sistema SOZD Iskra in dali nanj morebitne pripombe. Končno je kolegij še sklenil, da morajo prijavitelji kandidatov za inovacijske nagrade Iskre pohiteti s prijavi tako, da bo komisija za predloge teh nagrad lahko opravila svoje delo pravočasno. mak

SOZD Iskra — Izobraževalni center Ljubljana

razpisuje posebno obliko pospešenega izobraževanja za izpopolnjevanje strokovne izobrazbe po programu:

3.raziskovalno-razvojna šola v Iskri

v času od 25. 3. do 5. 4. 1985
in od 20. 5. do 24. 5. 1985

Pospešeno strokovno izpopolnjevanje je namenjeno vodjem raziskovalnorazvojnih enot v Iskri in delavcem, ki jih Iskra namenja za vodenje projektnih skupin.

VSEBINA: Program je sestavljen iz zbranih splošnih in posebnih tem, ki celovito pokrivajo naslednja tematska področja:

1. Vodenje inovacijskih procesov
2. Informatika v raziskovalno-razvojnem procesu
3. Vodenje, komuniciranje in delo z ljudmi

Nova in posebna interdisciplinarna znanja, ki jih terja raziskovalno-razvojno delo Iskre so močno naravnana na aktualna vprašanja novih zahtev sodobnega raziskovalno-razvojnega dela s končnim poudarkom na Iskrini problematiki.

ORGANIZACIJA: Skupne oblike andragoškega dela bodo organizirane celodnevno 5 dni v tednu. Kandidate opozarjamo, naj si prilagodijo obveznosti v zasebnem življenju na nadpovprečno obremenitev v času šolanja. Obiskovanje šole bo redna delovna obveznost.

Udeleženci, ki bodo vse obveznosti iz programa uspešno opravili, bodo prejeli spričevalo o uspešno končanem šolanju in bodo imeli prednost pri razporejanju na odgovornejša dela in naloge v raziskovalno-razvojni dejavnosti Iskre.

NOSILCI PROGRAMA: SOZD Iskra, Področje za raziskovalno dejavnost, Ljubljana

VODJA PROGRAMA: dr. Jože VOGRINEC

ČAS IN KRAJ: S programom strokovnega izpopolnjevanja bomo pričeli 25. 3. 1985 ob 8. v Hotelu Transturist, Škofja Loka.

PRIJAVE: Izpolnjene prijavnice naj TOZD, oz. DSSS pošljejo najkasneje do 18. 3. 1985, na naslov: Izobraževalni center, Ljubljana, Trg revolucije 3—XI.

Podrobnejše informacije o organizaciji, izvedbi in vsebini programa lahko dobite pri dr. Jožetu Vogrincu, (tel.: 061 576-156), ali v Izobraževalnem centru Iskra (tel.: 061 222-212).

ISKRA COMMERCE LJUBLJANA, TOZD DS Zastopstva tujih firm Ljubljana, Celovška 122

objavlja prosta dela in naloge

1. komercialista

Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas.
Pogoji: končana fakulteta za elektrotehniko — smer računalništvo in informatika
2 leti ustreznih delovnih izkušenj
znanje angleškega jezika
3-mesečno poskusno delo
Pismene prijave z dokazili pošljite v roku 8 dni na naslov: Iskra Commerce, Kadrovski sektor, Ljubljana, Topniška 58.

Plečnikova medalja Iskrinim oblikovalcem

Slavnostna podelitev Plečnikove nagrade za dosežke v arhitekturi je v ponedeljek, 4. 3. minila v znamenju pravkar umrlega arhitekta Iva Spinciča. Prisotni so se njegovemu spominu oddolžili z minuto molka. Uvodno besedo in razmišljanje o pomenu arhitekture v današnjem času je imel arhitekt iz Trsta Marco Pozzetto.

Sklad arhitekta Jožeta Plečnika podeljuje vsakoletno nagrado z namenom, da bi pospeševal in podelil javno priznanje za kakovost oblikovanja naše okolice. Plečnikova nagrada se podeljuje za najvišje dosežke na področju oblikovanja naše okolice (arhitektura, urbanizem, notranja oprema, vrtna arhitektura ipd.). Žirijo so letos sestavljali arhitekti prof. Edo Ravnikar, Miha Kerin, Svetozar Križaj, Borut Pečenko, Marjan Ocvirk, Jovo Gabrovšek in Sonja Hojer.

Žirija se je odločila, da Plečnikove nagrade letos ne bo podelila, namesto tega pa so podelili tri Plečnikove medalje. V obrazložitvi je žirija zapisala:

»Zaradi izrednih razmer, ki zadnja leta močno vplivajo tudi na zahtevnejšo arhitekturno produkcijo, že lansko leto ni bilo veliko možnosti izbora. Za letos pa žirija misli, da postaja pomembnejša družbenogospodarsko usmerjena inventivnost večjega števila odličnih del, kjer je težko določiti sprejemljiv vrstni red. Zato več odličij, vendar enakih.«

Plečnikovo medaljo je prejel **Savin Sever** za realizacijo kompleksa tiskarne Soča v Novi Gorici.

Drugo medaljo je žirija dodelila arhitektu **Branku Uršiču** za oblikovanje L—programa lameliranega pohištva.

Tretjo medaljo si je pridobila skupina za razstave pri **Iskri Marketingu**, ki jo sestavljajo arhitekti Marko Deu, Milan Zornik in Zvone Zupanek ter akademski slikar Drago Novak. Žirija je medaljo obrazložila z besedami: »Skupina je v dvanajstletnem oblikovanju sejemske arhitekture izoblikovala izvirno razstavno identiteto Iskrinih izdelkov doma in v tujini. Prvi so pričeli oblikovati sejemski prostor na kompleksnejši način, ob vključevanju širšega sporočila v sejemski prostor in njegovo razširitev tudi na prostor izven ožjega sejemskega prostora. Izvirnost njihovih oblikovalskih naporov jih uvršča v sam vrh sejemske razstavne arhitekture, ob bok razstav velikih svetovnih firm, kar v mnogočem prispeva k uspešnosti izvoznih naporov Iskre.«

Dobitniki Plečnikove medalje za leto 1984 iz Marketinga Iskre Commerce — z leve Zvone Zupanek, Marko Deu, Drago Novak in Milan Zornik. Priznanje jim je v Narodni galeriji v Ljubljani izročila predsednica skupščine Sklada arhitekta Jožeta Plečnika Tina Tomlje.

Iskrina telefonija v neuvrščeni vzhodni Afriki

V Zimbabveju so začeli po Iskrini tehnologiji proizvajati in montirati zasebne telefonske centrale EPA—X in telefonske aparate. Vrednost posla bo znašala letos 400.000 dolarjev, prihodnje leto pa naj bi dose-

gla že milijon dolarjev. Obstajajo vse možnosti tudi za Iskrin prodor na področje javne telefonije v Zimbabveju, Keniji in še nekaterih drugih vzhodnoafriških državah.

V Harareju, glavnem mestu Zimbabveja je pred štirinajstimi dnevi startala proizvodnja zasebnih telefonskih central EPABX in telefonskih aparatov. Pričetek proizvodnje je rezultat poslovno-tehničnega sodelovanja med Iskro in zimbabvejskim partnerjem WRS—World Radio Systems—na osnovi Iskrine tehnologije.

Kranjska Telematika se je za prodor na tržišče vzhodnoafriških dežel odločila že v začetku osemdesetih let in sicer za dva projekta — prvega v Keniji in drugega v Zimbabveju. Obe državi sta tudi članici skupnosti PTA — področja s posebnimi tržnimi olajšavami, ko medsebojno trženje obračunavajo na klirinški način, ob tem pa je Iskrin izvoz povsem konvertibilen.

WRS Electronics je firma z močnim strokovnim in komercialnim potencialom, usposobljenim za kakovosten tehnični suport — za proizvodnjo, montažo, servisiranje, programiranje, itd., skratka za vse funkcije, ki so v sodobnem trženju elektronskih sistemov potrebne. WRS je že montirala osem central EPABX in vse uspešno delujejo.

Slavnostne otvoritve proizvodnje central in telefonov v Harareju

so se med drugimi udeležili tudi Zimbabvejski minister za informatiko, pošto in telekomunikacije Dr. Nathan Shamuyarira, z Iskrine strani pa član KPO SOZD Iskra Aleksander Mihev, Blaž Kavčič iz Telematike, Bogdan Udir iz Iskre Commerce in tehnik Mujo Ali-džanovič. Iskra je firmi WRS odstopila tehnologijo brezplačno.

»Proizvodnja in montaža zasebnih telefonskih central naj bi bil prvi korak v Iskrinem sodelovanju na področju telefonije s tem delom sveta,« poudarja v. d. komercialnega direktorja Telematike Blaž Kavčič. »Vsekakor želimo prodreti v ta del Afrike tudi z javno telefonijo, pri čemer pa so trenutno možnosti večje v Keniji, kot v Zimbabveju. V tej, slednji deželi je še vedno čutili izredno močan kolonialni vpliv, seveda pa gre tudi za določene predsodke proti naši tehnologiji.«

Morda še nekaj besed od tej neuvrščeni afriški državi. Ima približno 7,6 milijona prebivalcev, od tega le 2% belcev, ki pa so na ključnih mestih. Dežela meri 390.000 kvadratnih kilometrov, poznana pa je po sodobnih tehničnih in tehnoloških zmogljivostih in rigoroznih tehničnih zahtevah.

LD

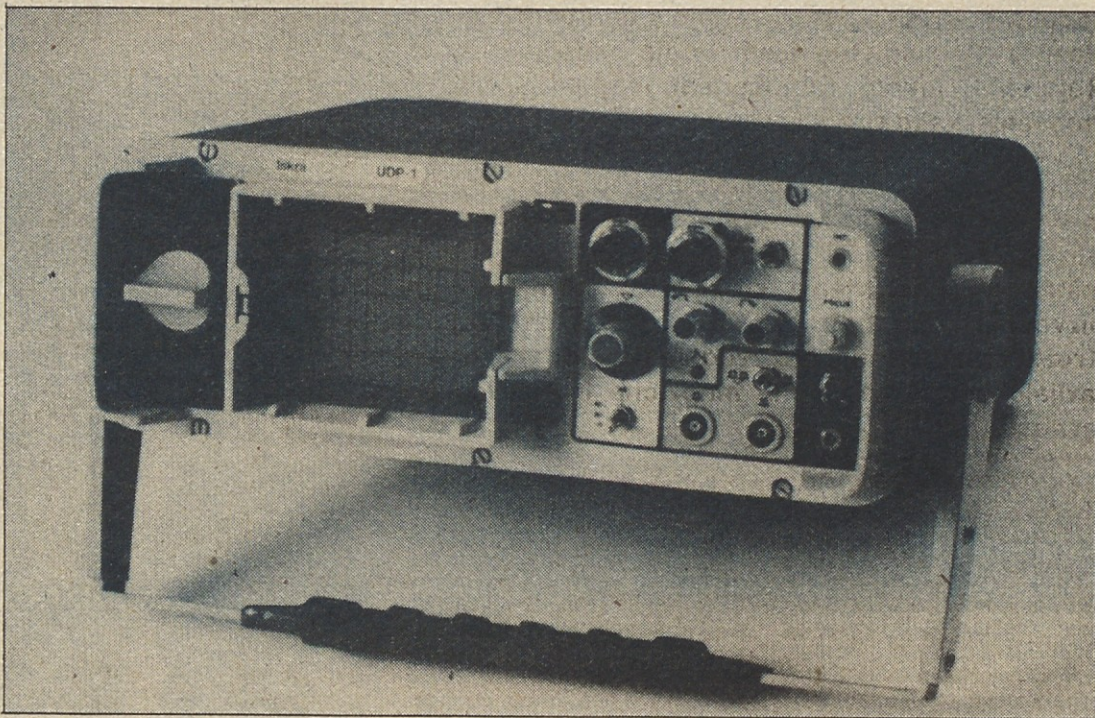
Mednarodna nagrada našemu oblikovalcu Ljubanu Klojčniku

Visoko priznanje Iskri

Mednarodna žirija je te dni na podlagi ugotovitve nadpovprečnih oblikovalskih kvalitet odlikovala Iskrin proizvod ultrazvočni defektoskop in ga uvrstila v razstavo »Dobra industrijska oblika« (Die gute Industrieform). Oblikovalec je Ljuban Klojčnik iz Iskre.

Dvanajst članov žirije in strokovnjakov je ovrednotilo proizvode skoraj 300 podjetij iz 14 dežel. Pri tem sodijo h kriterijem zlasti visoka oblikovalska kvaliteta, visoka praktična uporabnost, varnost, ergonomska prilagoditev ter tehnična in oblikovna samostojnost.

Omenjena razstava oblikovanja, ki jo organizira istoimensko združenje sodi med mednarodno najpomembnejše tovrstne razstave in jo vsako leto organizirajo ob specializiranem sejmu v Hannoveru, ki bo letos od 17. do 24. aprila. Okrog stotisoč oblikovalcev z vsega sveta se prek te razstave seznanijo z najnovjšimi razvojnimi smermi mednarodnega industrijskega oblikovanja.

Iskra Iskra **Široka potrošnja** Iskra Iskra Iskra Iskra

Saniranje TOZD TGA, Reteče:

Zadržke odpraviti pred odločanjem!

Interesi Tovarne elektromotorjev in gospodinjskih aparatov iz Železnikov in Tovarne gospodinjskih aparatov iz Reteč morajo biti usklajeni, sicer referendumsko odločanje o prenehanju temeljne organizacije v Retečah in priključitvi k Iskri v Železnikih ne bo uspešno. Kot je na sestanku, ki ga je v ponedeljek, 4. marca, v Škofiji Loki organiziral sindikat Široke potrošnje, poudaril eden od razpravljalcev, je v tem trenutku najvažnejše vedeti, da se do pozitivnih referendumskih odločitev preide pred samim referendumom.

Predstavniki družbenopolitične, samoupravne in poslovodne strukture obeh temeljnih organizacij, ki naj bi v bodoče živeli v okviru ene same organizacije, so na ponedeljkovem sestanku sicer obravnavali eno samo točko dnevnega reda — elaborat o družbenoekonomski upravičenosti priključitve TOZD Tovarna gospodinjskih aparatov, Reteče k Iskrini TOZD Elektromotorji v Železnikih, vendar pa je bila razprava, razumljivo, široka. Občutljivo vprašanje prenehanja obstoja ene temeljne organizacije in priključitve k drugi v obliki obrataz novim proizvodnim programom, je seveda odločitev, ki je ni moč premisliti čez noč. V razpravi, ki je bila pravzaprav sklepen (čeprav ne tudi dokončen) akt širokega obravnavanja elaborata o priključitvi v obeh prizadetih temeljnih organizacijah, se je pokazalo, da o samem dokumentu ne gre pomišljati. Elaborat — lahko bi ga imenovali tudi sanacijskega — je

izdelan po oceni obeh temeljnih organizacij in po oceni pobudnika družbenega varstva, škofjeloške občinske skupščine, na neoporečni ravni. Skrbno analizira sedanji položaj v obeh temeljnih organizacijah in napoveduje rezultate priključitve v letih do zaključka prihodnjega srednjeročnega obdobja. Vseeno pa je pred izvedbo vsega, kar so predvideli sestavljalci elaborata, še velik »če« — sredstva. Najprej tista, s katerimi bo treba pokriti izgubo TOZD TGA do trenutka priključitve k Iskri Železniki, še posebej pa sredstva, s katerimi bo treba financirati zagon proizvodnje v Retečah po novem. Tja naj bi namreč prenesli program iz Železnikov, sedanjega, ki je perspektivno nezanimiv in ne obeta možnosti za kolikor toliko zadovoljivo poslovanje pa naj bi v celoti opustili. V celoti pokrita izguba, kolikor je bo v Retečah do dneva priključitve k Železnikom, je seveda pravica samoupravljalcev iz

Železnikov, ki hočejo, da se obveznosti iz preteklosti poravnajo brez njihovega sodelovanja. Seveda je povsem razumljiva tudi njihova zahteva, da Iskra in družba finančno podpreta prenos njihovega proizvodnega programa v novi obrat — s tem se konec koncev razreši vprašanje zaposlenosti 300 ljudi, ki bi jih težko prezaposlili v kratkem času. Seveda pa gre takoj pripisati tudi resnico, da imajo v Železnikih danes izredno širok proizvodni program in da bi potrebovali pomoč precejšnjega števila kooperantov, če bi hoteli upoštevati svoje razvojne usmeritve. Koristi so torej obojestranske pa vendar v tem trenutku še pogojne: brez različne finančne konstrukcije, ki mora biti podprta tudi z zagotovili (konstrukcija sama je sicer že predvidena v elaboratu o pripojitvi) sanatorjev oz. bank, nima prav nobenega smisla pripravljati referendumov, saj bi bila izida na obeh straneh prav gotovo negativna.

Zato je pametneje nekaj malega počakati (v elaboratu je sicer predviden datum za izvedbo referendumov še pred koncem tega meseca) — s tem se poleg obeh prizadetih kolektivov strinja tudi pobudnik družbenega varstva in poskrbeti za zagotovili podprte načrte. In še nekaj: na ponedeljkovem sestanku je bila sprejeta tudi zahteva, da morata sindikata TOZD TGA in Široke potrošnje poskrbeti za usodo viška zaposlenih v Retečah (bilo naj bi jih 70). Nikakor ne pride v poštev, da bi kdorkoli od Retečanov ostal brez dela!

Aktivnosti za izvedbo dokončnega odločanja o pripojitvi bodo torej teklo naprej, z vseh strani podprt odlog pa še ne pomeni, da se tempo lahko zmanjša. Nasprotno, kot je poudaril predsednik začasnega kolektivnega poslovodnega organa Tovarne gospodinjskih aparatov, časa ni — tudi za letošnje poslovanje, ki še vedno temelji na osmih desetinah proizvodnega programa lastne temeljne organizacije, je predvidena izguba. V današnjih razmerah pa si nadaljnega kopičenja težav ne more privoščiti nihče!

Stane Fleischman

TOZD BII

Razgovor na temo: Krožki

Krožki za izboljšanje proizvodnje se uveljavljajo povsod v svetu. Tudi v Iskri postajajo vse bolj popularni. Prav zato smo se napotili v BII in se pogovarjali s sodelavci biroja, ki se ukvarjajo s tem področjem in sicer: z Dragom Dolencem, vodjo oddelka, Samom Rejo in Vinkom Ribnikarjem, sodelavcema. Na vprašanje, kako smo v Iskri s tem začeli in kako to akcijo vodimo, so nam povedali:

Krožki za izboljšanje proizvodnje so v Iskri že znani in v nekaterih TOZD že tudi uvedeni in uveljavljeni. Biro za industrijski inženiring pa sedaj izvaja vse, od inštruiranja in širjenja krožkov za izboljšanje proizvodnje tako znotraj SOZD, kot tudi izven njega. Krožki za izboljšanje proizvodnje (kratko KIP) predstavljajo eno izmed oblik množične inventivne dejavnosti (MID).

Kako torej poteka ta akcija v celoti?

Izobraževalni center SOZD Iskra organizira seminarje za izobraževanje, tako za pospeševalce, kot tudi za vodje krožkov. Biro za industrijski inženiring pa svetuje in kasneje uvaja krožke v zainteresirane organizacije. Sluhatelji se na izobraževanju naučijo metod in tehnik dela v krožku. Seveda pa to še ni dovolj, da bi krožki tudi v praksi zaživel. In prav tu je vloga BII potrebna — namreč, svetovalci BII naj bi vsem zainteresiranim delovnim in temeljnim organizacijam pomagali prav pri uvajanju v prakso, tako da bi le-ti zaživel.

Kako poteka uvajanje?

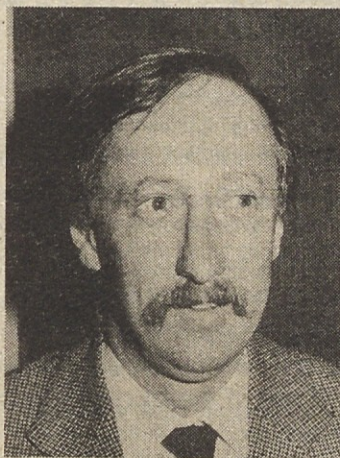
Najprej formiramo odbor za pospeševanje krožkov na ravni temeljne, ali delovne organizacije. Ta odbor bdi nad poslovnimi stroški ter nad delo-

vanjem in širjenjem krožkov. Delo poteka odlično, če je za to delo zainteresirana tudi vsa vodilna struktura in imamo njeno moralno podporo. Če ni, gre delo slabše od rok.

Odbor nato izbere delavca, ki bo operativno skrbel za delovanje in širjenje krožkov. Tega človeka imenujemo pospeševalca krožkov za izboljšanje proizvodnje. Seveda mora zato pridobiti dodatno znanje. Poznati mora metode in tehnike dela v krožkih.

Kako so krožki oblikovani?

Na ustreznih mestih v proizvodnji se formirajo krožki, ki so oblikovani kot skupine ljudi — delavcev, ki delajo na podobnih nalogah, se srečujejo s podobnimi problemi. Iz te sredine izberejo vodjo krožka, prav tako pa vodjo lahko izbere med sabo skupina sama. Ko nato vodji posredujemo teh-

Drago Dolenc (foto: LD)

nike in metode ter način dela v krožkih, le-ta z delom lahko začne. Vodja namreč v naslednjem krogu, ali na naslednji ravni seznanja sodelavce v krožkih s tehnikami, s katerimi nato po predvidenih korakih rešujejo in iščejo posamezne probleme iz njihovega delovnega okolja.

Kje je težišče dela krožkov?

Zavedati se moramo, da rezultati dela krožkov niso neke velike inovacije, ali velikanski prihranki. Zadovoljni smo že z manjšimi prihranki, pri katerih je torej tudi finančni učinek manjši, vendar delavci probleme odpravijo in njihovo delo je lažje. Prav zato namreč gre: niso bistveni le ekonomski učinki, pomembnejši so psihološki učinki: vzgoja delavcev, pripadnost kolektivu, odnosi med delavci itd.

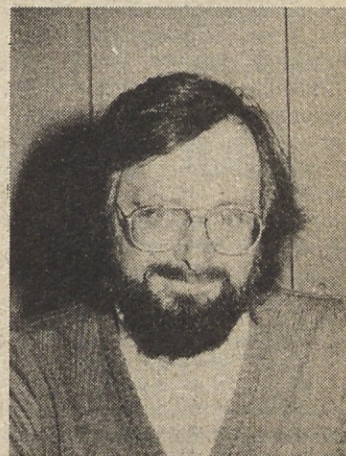
En sam krožek ne da finančnih rezultatov, ekonomski učinki so v množičnosti, ki je splet drobnih izboljšav.

Običajno krožki delavce motivirajo pri inovacijski dejavnosti, ne le tiste, ki po delovni dolžnosti skrbijo za proces ampak prek krožkov dosežemo, da se delavci vključujejo v proces delovanja ekonomičnosti proizvodnje. Dejansko so prav delavci tisti, ki delajo in čutijo, katero delo ni dobro pripravljeno. S sprostivjo inovativnosti lahko bistveno vplivamo na delovni proces. In prav krožki so način za motiviranje delavcev, za zbiranje idej, rešitev, treba je namreč piskati rezerve, teh je pa veliko.

Delovni proces je povečini že preštudirano do vseh detajlov s strani konstrukterjev proizvodnje, vendar še vedno ostajajo detajli, ki jih ni možno predvideti. Tu se poiščejo izbrane metode za izboljšanje proizvodnje in delavci, ki so motivirani, to opravljajo in izvajajo.

Kakšne tehnike dela najpogosteje uporabljate pri delu?

Najpogosteje uporabljamo Brainstorming tehniko (zbiranje zami-

Samo Reja (Foto: LD)

sli in idej) pa ABC — Pareto analiza (za razvrščanje in prikazovanje podatkov), histogram (grafični prikaz podatkov) in Ishikawa diagram (za nazorno prikazovanje vzroka in posledic).

Vse rezultate in uporabljene tehnike so na vidnih mestih, najpogosteje na zidnih listinah in tja evidentirajo vse zamisli in rezultate in vse se tudi arhivira.

Pa še to je pomembno: vsi člani krožka so enakovredni in enakopravni, vsi morajo sodelovati, razprava je usmerjena, ideje in rešitve so dobre, v krožkih ni posmehovanja (dobrodošle so tudi nore ideje!), saj so le-te lahko asociacija za dobre ideje.

Vsekakor mislimo, da se bodo krožki uveljavili in, da bo tudi v Iskri zaživel množična inventivna dejavnost in zato smo pripravljeno nuditi vso strokovno pomoč — so nam dejali v Biroju za industrijski inženiring.

Delovno vzdušje v TOZD BII (foto: LD)

Posebna skrb za humanizacijo dela

V prizadevanjih za boljše delovne pogoje zaposlenih v TOZD Elementi za avtomatizacijo, smo že lani imenovali komisijo za humanizacijo dela, v katero je delavski svet imenoval naslednje člane: Žare Petrovski, Marjan Strle, dr. Jasna Lavrač, Jadranka Rijavec, Stane Škripce, Bojan Meršol, Cveta Šušteršič in Venčeslav Kitak. Prav izbiri članov smo posvetili posebno pozornost, saj smo želeli, da glede na delo in naloge, ki jih člani opravljajo, komisija deluje v popolni interdisciplinarni funkciji: varstvo pri delu, preprečevanje nezgod pri delu, psiholog, študij dela, ureditev delovnega mesta, tehnolog, kadrovnik, socialni delavec, vodja proizvodnje, specialist medicine dela — zdravnik, vodja montaže.

Čeprav posvečamo skrbi za delavca, njegovo dobro počutje in urejeno okolje v zadnjih letih vedno večjo pozornost, je v naši delovni sredini pred 7 leti že delovala komisija. Izhodišče za njeno delovanje so bili rezultati ankete o nezadovoljstvu pri delu, ki smo jo izvedli v proizvodnji. Pri študiju je sodeloval tudi Biro za industrijski inženiring. Objavili pa smo tudi več člankov o humanizaciji dela in obravnavali nekatere rešitve z omenjenega področja, ki jih je objavil tuji tisk kot na primer: namestitve dušilnih pregadnih sten za zmanjševanje ropota v proizvodnji montaža števecov za avtomatsko štetje izdelanih kosov na posameznem delovnem mestu, nastavljeni podstavki za noge itd.

Že kmalu po imenovanju komisije smo v začetku lanskega leta izvedli anketo o vzrokih za nezadovoljstvo delavcev v montaži, ki je pokazala na bistvene vzroke za slabo počutje, kot jih vidijo delavci. V nadaljevanju komisija na sejah obravnava že predhodno pripravljen material, ki ga navadno pripravijo ožja strokovna skupina, sestavljena iz članov komisije in drugih strokovnih delavcev iz temeljne organizacije, oz. delovne skupnosti. Da bi dosegli čim boljši učinek sprejetih sklepov in s tem nalog ter čim širši krog delavcev seznanili z našim delom in jih na ta način ak-

tivno vključili v sodelovanje, vabimo na seje tudi druge strokovne in vodilne delavce temeljne organizacije. Na željo delavcev iz neposredne proizvodnje pa smo v delo komisije vključili tudi dve delavki: Jožefo Stare in Leopoldino Ceglar iz montaže.

Naj omenim še cilje, ki smo jih v našem programu dela opredelili kot glavne:

- reševanje problematike delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo,
- uvajanje zadostnih rekreativnih odmorov,
- izobraževanje s področja humanizacije dela,
- odpravljanje pomanjkljivosti v strojni delavnici,
- izvedba odsesavanja od brusilnih strojev in plinov od spajkanja iz montaže,
- ureditev dodatne strehe nad proizvodnjo (zaradi slabe izolacije je poleti v proizvodnih prostorih neznozna vročina) itd.

Za zaključek še to: prepričani smo, da bomo z veliko volje, požrtvovalnosti in strokovnim delom članov komisije in posameznikov uspeli dokazati vsem, ki vodijo posamezne dele delovnega procesa v temeljni organizaciji, da le zdrav in zadovoljen delavec lahko učinkovito opravlja vsakodnevne naloge.

Pozitivni učinek že dolgoletnih prizadevanj v tej smeri je prav gotovo ta, da je pri nas, v primerjavi s podobnimi tovarnami, malo nesreč pri delu. Tako smo lani pri 613 zaposlenih imeli 14 nesreč pri delu, od tega 2 na poti v službo. Po statističnih izračunih pomeni to manj kot polovico nesreč, ki velja za republiško poprečje v elektro-kovinski panogi. Pred sedmimi leti, ko smo pričeli z delovanjem na tem področju pa je bila pogostost nesreč skoraj še enkrat večja.

Venčeslav KITAK

ra Iskra Iskra Kondenzatorji Iskra Iskra Iskra Iskra Isl

Lani proizvedli za 17% več kot prejšnje leto

Na voljo so že prve informacije o poslovanju DO Kondenzatorji v letu 1984. Iz njih, še pred zaključnim računom, povzemamo, da si je DO Kondenzatorji v lanskem letu začrtala vrsto nalog v skladu s programom ekonomske stabilizacije in resolucijami o družbeno-ekonomskem razvoju, ki so se nanašale predvsem na oživitve proizvodnje, izboljšanje kvalitete gospodarjenja, krepitev gospodarskega položaja OZD, utrditev položaja OZD v menjavi s tujino, obvladovanje inflacije in zaustavitev padanja osebnih dohodkov. In koliko teh nalog je izpolnila v lanskem letu?

Če pogledamo rezultate proizvodnje v lanskem letu, potem lahko ugotovimo, da je delavec v Semiču lani uspelo narediti za 17% več kot v letu 1983. V dinarski vrednosti pa je lanskega leta proizvodnja vredna 2.246.176.949 dinarjev (po tekočih cenah) in je bila tako za 4% pod planom. In kje so vzroki za izpad planirane proizvodnje? Čeprav je bila oskrba z reprodukcijskimi materiali in surovinami lani zadovoljiva, še posebej v drugi polovici leta, ko so lahko v večji meri izkoristili blagovne kredite, so bile kljub temu zaloge repromateriala večkrat neustrezne, kar je seveda povzročalo težave pri organiziranju proizvodnje. Dalje so se v drugi polovici lanskega leta srečevali s pomanjkanjem izvoznih naročil pa tudi opremljanje proizvodnje z novimi stroji je potekalo prepočasi, čeprav se je položaj proti koncu leta v tem smislu izboljšal.

Lani je delovna organizacija prodala blaga v skupni vrednosti 2.831.254.948 dinarjev, kar pomeni povečanje v primerjavi z letom

1983 kar za 96%, pri čemer ima zagotovo precej zaslug tudi naša inflacija.

V lanskem letu so izvozili blaga v vrednosti 7.277.958 dolarjev, kar pomeni za tri odstotke večji izvoz v primerjavi z letom 1983. Položaj na področju konvertibilnega območja je bil lani nekoliko boljši, saj je delovna organizacija na to območje izvozila blaga v vrednosti 4.830.533 dolarjev in tako povečala izvoz na to območje za 12%. Izvoz na klinirsko območje je bil dosežen v višini 2.447.325 dolarjev in je bil za 11% nižji od izvoza na to območje v letu 1983. Delovna organizacija iz Semiča je načrt celotnega izvoza za lansko leto, ki je bil načrtovan v višini 8.436.000 dolarjev tako uredila le s 86%.

Vzroki za neizpolnitev izvoznega plana in s tem prodora na tuje trge tiče zagotovo v prepočasnem prilagajanju zahtevam tujega tržišča in to zaradi tehnološko-tehničnega zaostajanja za svetom ter neučinkovite notranje organiziranosti, dalje nemoči sprejemanja zahtevnih

dobavnih rokov, neustrezne kvalitete domačih reprodukcijskih materialov in dotrajana oprema, dalje so bili stroški za posamezne izdelke večkrat tako visoki, da so cene same onemogočale uspešen prodor na tuje trge in končno so imeli v Semiču premalo pogodb o dolgoročnem sodelovanju s tujimi partnerji.

Glede uvoza pa številke za lansko leto kažejo naslednje: v letu 1984 so uvozili blaga v vrednosti 4.009.000 dolarjev in so tako povečali uvoz v primerjavi z letom 1983 za 32,2%. Mimo tega so uvozili prek ostalih delovnih organizacij blaga v vrednosti 1.150.000 dolarjev ter so tako lani razpolagali z uvoženim materialom v vrednosti 5.159.500 dolarjev. Tako se je vrednost uvoženega materiala lani gibala sorazmerno s povečanjem obsega proizvodnje.

In za konec še nekaj podatkov o številu zaposlenih. Delovna organizacija je na dan 31. 12. 1984 zaposlovala 1709 delavcev, kar pomeni povečanje števila zaposlenih v primerjavi s stanjem istega dne 1983. leta za 9,3%, oz. za 145 delavcev.

D. Ž.

ISKRA COMMERCE LJUBLJANA, TOZD DS ZUNANJI TRG, Ljubljana, Trg revolucije 3

objavlja prosta dela in naloge

1. vodje začasnega predstavništva Iskre na Kitajskem

Delovno razmerje se sklepa za mandatno dobo dveh let.

Pogoji: dipl. ekonomist, ali ing. elektrotehnike
4 leta delovnih izkušenj
ZT registracija, aktivno znanje poslovnega jezika dežele, v kateri je predstavništvo

Pismene prijave z dokazili pošljite v roku 8 dni na naslov: Iskra Commerce, Kadrovski sektor, Ljubljana, Topniška 58.

Iz poročila o poslovanju

Dobri proizvodni rezultati

V mesecu februarju je v vseh organizacijah združenega dela namenjenih največ besed zaključnemu računu, razprave tečejo o tem, kako smo poslovali, kje so bile slabosti, kje smo bili uspešni. Za novogoriško Iskro Avtoelektriko, kjer je 3293 zaposlenih, je bilo lansko leto izredno uspešno. Nobena izmed enajstih temeljnih organizacij ni poslovala z izgubo, čeprav vmesni rezultati po posameznih TOZD med letom kaj takega niso obetali. In kje je ključ za uspeh in tako dobre rezultate? Gotovo v proizvodnji sami, seveda z dobro organiziranimi spremljajočimi dejavnostmi, zato se bomo danes nekoliko dlje pomudili prav pri proizvodnih rezultatih.

Na ravni delovne organizacije dosežena proizvodnja v lanskem letu je bila za 16% večja nasproti letu poprej, glede na letni plan pa je bila dosežena z 99,7%. Razveseljiva je tudi ugotovitev, da je dosežena vrednost proizvodnje na zaposlenega za 12% večja nasproti letu 1983. Tudi plansko določena vrednost proizvodnje je solidno dosežena, saj znaša dejanska vrednost proizvodnje na zaposlenega 99,6% planirane.

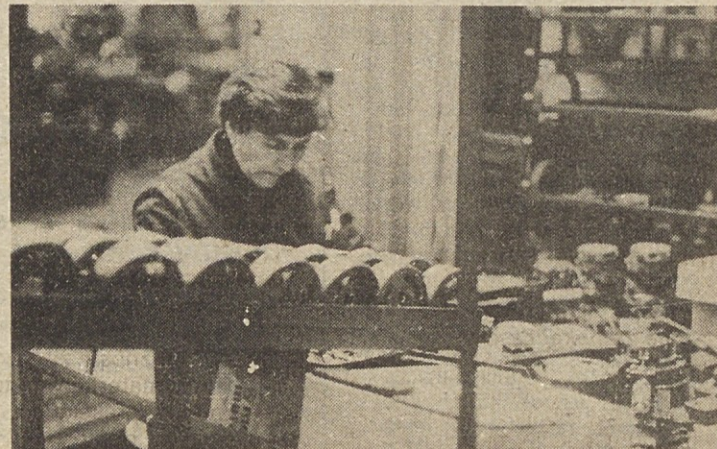
Poglejmo zdaj podrobneje v proizvodne rezultate po temeljnih organizacijah. V tovarni malih zaganjalnikov, kjer je bila še ob polletju 1984 izkazana izguba, so sprejeli program ukrepov, ki se jim je bogato obrestoval. Eno izmed zastavljenih nalog, da bodo naredili 361 tisoč zaganjalnikov so celo presegle in tako so presegle tudi letni plan za 2,5%, glede na leto poprej pa je bila proizvodnja večja kar za 32%, a na zaposlenega je bila vrednost proizvodnje za 24% večja kot v letu 1983.

Najboljši proizvodni rezultati so bili doseženi v tovarni velikih zaganjalnikov. Letni plan so dosegli že v decembru in ga do konca leta presegle za 6%, glede na preteklo leto pa je doseženo povečanje proizvodnje 14 odstotno.

V tovarni generatorjev in elektronike je bila dosežena vrednost proizvodnje za 18% večja nasproti letu 1983, vendar načrta niso v celoti dosegli. Imeli so veliko zastojev, analiza le-teh pa je pokazala, da bi jih lahko — če ne povsem odpravili pa vsaj zmanjšali.

V bovški Iskri, v tovarni vžigalnih tuljav, so dosegli letni plan 99,6%, povečanje obsega proizvodnje glede na preteklo leto pa je 13,6%. Njihov osnovni program, vžigalne tuljave, je porasel za 10%, lep rezultat pa so dosegli tudi v obratu v dolini Trente, v vasi Soča, kjer so naredili 354 tisoč dinam za kolesa. Ostali proizvodni program so prilagajali zmanjšanim prodajnim možnostim, sicer bi lahko plan proizvodnje tudi presegle.

Kolektiv tovarne žarnic je dosegel nekoliko skromnejše rezultate. Vrednost proizvodnje je bila nekoliko pod lanskoletno ravni, načrt proizvodnje pa so dosegli le 88,6%. Na skromne rezultate so vplivali posegi v proizvodno opremo, ki so bili nujni zaradi izboljšanja kvalitete in posegi v proizvodnjo, s ciljem uvajanja racionalnejših delovnih postopkov in racionalizacije dela. Ti posegi pa so imeli žal za posledico tudi izpade v proizvodnji, vsekakor pa moramo omeniti

Osnovni program tolminske Iskre AET so magnetni vžigalniki

Kolektiv Tovarne žarnic Ljubljana uspešno nastopa tudi na tujih tržiščih

tudi slabe repromateriale. Podatek o doseženi vrednosti proizvodnje, ki je manjša od preteklega leta pa je le delno točen, saj je imela precejšen vpliv na izkazano vrednost proizvodnje sprememba v strukturi proizvedenih žarnic.

Proizvodnja v tolminski Iskri AET je bila še ob prikazu polletnih rezultatov na ravni preteklega leta, od maja do konca leta pa se je povečevala tako, da je lanska dosežena proizvodnja za 12% večja od leta poprej. Do dosega letnega plana jim manjkajo trije odstotki.

Tovarna odlikov Komen je prejšnji mesec odprla nove proizvodne prostore, gradnja le-teh pa je nekoliko motila proizvodnjo samo. V začetku leta so čutili tudi pomanjkanje materiala, ta dva razloga pa sta krivca, da proizvodnega načrta niso v celoti izpolnili.

Ostane nam še ena proizvodna TOZD, ki je najmlajša v Avtoelektriki, saj je bila ustanovljena 1. 1. 1984, tovarna električnih rotacij-

skih strojev. Cilje, zastavljene v prvem letu obstoja so dosegli, v redno proizvodnjo pa so uvedli velik asortiman izdelkov. S stališča kvalitete izhajajo pohvalni rezultati, saj izmeta praktično ni, izločanja pri končni kontroli so bila minimalna, odkar izdelke prodajajo pa niso dobili še nobene reklamacije.

V okviru dejavnosti, ki jih je lani opravljala tovarna delovnih sredstev, naj omenimo le nekaj najvidnejših. Dokončali so orodja za alternator AAT 1103, dokončujejo orodja za nov izdelek AZL. V izredno kratkem roku so konstruirali in izdelali zahtevna orodja za izdelke, namenjene italijanskemu kupcu. Dokončali in usposobili so napravo za kontrolo mladih zaganjalnikov, v prvem polletju pa so predali napravo za krivljenje in vlaganje utorovne izolacije za rotorje. V drugem polletju so veliko dela vložili v izdelavo navijalnega stroja za statorje alternatorjev, ki bo dokončan letos. V oddelku vzdrževanja strojev in orodij so kljub pomanjkanju rezervnih delov zadovoljivo odpravljali motnje v proizvodnji TOZD, lociranih na dvorišču. V oddelku generalnega remonta so popravili nekaj velikih strojev, med njimi stroj za zobnike, enovretenški avtomat, dva vrtna stroja za vrtnanje okrovov itd. Omeniti moramo še na novo ustanovljeno elektroničarsko skupino z namenom, da bi povečali proizvodnjo namenskih strojev in naprav. Ta skupina, formirana konec lanskega leta, bo poleg vzdrževanja krmilj, izdelovala tudi krmilja za nove naprave.

Danes smo se seznanili s proizvodnimi rezultati temeljnih organizacij Avtoelektrike, prihodnjič pa bomo pogledali še na druga področja, ki so spremljevalno vplivala na dober poslovni rezultat.

Marko Rakušček

Pogovor z Igorjem Ingoličem

»Pri trženju moramo imeti vso podporo proizvodnje«

Pred natanko pol leta je Igor Ingolič prevzel dožnost direktorja tržnega področja SEV v Zunanje-trgovinski temeljni organizaciji Iskre Commerce. Naš sogovornik, po poklicu diplomirani ekonomist, je v Iskro prišel iz Metalke, kjer je bil direktor TOZD Maloobmejni promet, pred tem pa štiri leta direktor predstavništva Metalke v Pragi. Novega Iskraša bi seveda lahko v našem tedniku predstavili že prej, namerno pa smo počakali, da bi podrobneje in celoviteje predstavil svoja gledanja na trženje Iskre v deželah Sveta za vzajemno gospodarsko pomoč.

— *Morda najprej vprašanje, zakaj ste se po več letih dela v Metalki odločili za Iskro in v njej za trženje s SEV?*

»Več vzrokov je bilo, glavni pa je ta, da je Iskra večji sistem in ponuja več možnosti za kreativno delo, za izpopolnjevanje, itd. Precejšnja razlika med Metalco in Iskro je tudi v tem, da je prva trgovska organizacija, druga pa proizvodna, trženje pa ima organizirano znotraj svojega sistema, to je v Iskri Commerce. Za prihod v tržno področje SEV sem se odločil zato, ker imam večletne izkušnje s trženjem s temi deželami.«

— *Preden preideva k samemu trženju s SEV, le še vprašanje, kako se počutite v Iskri po teh šestih mesecih?*

»Prvi vtisi so izredno dobri. Mislim, da sem prišel v zdrav in dober kolektiv, med dobre sodelavce, ki se trudijo pri izpolnjevanju svojih nalog.«

— *Čeprav ste dolžnost direktorja tržnega področja prevzeli šele 1. septembra, bi vas le prosil za krajšo oceno lanskoletne Iskrine menjave z deželami SEV.*

»Iskra je imela lani izredno pogumen načrt za izvoz v SEV in sicer v višini 101 milijona dolarjev. Izvozili smo le za nekaj več kot 70 milijonov dolarjev — v SZ za 41 milijonov dolarjev, v NDR za 12 milijonov in v ČSSR za 8,5 milijonov dolarjev. V konvertibilni del SEV je Iskra skupaj izvozila za 10 milijonov dolarjev, od tega več kot polovico na Poljsko. Seveda se vsi zavedamo, da ti

rezultati niso dobri, kljub temu pa sem optimist za letošnje leto, to pa predvsem zaradi številnih naročil. Letošnji izvozni načrt je enak lanskemu.«

— *Hrbenica Iskrinega izvoza v ta del sveta je vsekakor mreža naših predstavništev v glavnih mestih Sovjetske zveze, Češkoslovaške, Nemške demokratične republike, Poljske in v zadnjem času tudi Madžarske. Kako ocenjujete delo teh enot?*

»Iskrina mreža je zelo razvejana. Najmočnejše predstavništvo imamo v Moskvi, kjer trenutno delajo štirje Iskrini strokovnjaki. V drugih predstavništvih je le po en Iskrin delegat, zaposlene pa imamo tudi domače, tamkajšnje strokovnjake. Že zaradi posebnosti trženja z vzhodnoevropskimi državami, ko je skoraj vsakodnevni stik prodajalca s kupcem ena izmed osnov za uspešno trženje, bomo morali v prihodnje nameniti mnogo več pozornosti prav kadrovskemu vprašanju: število zaposlenih Iskrinih strokovnjakov v predstavništvih bomo morali prilagoditi obsegu menjave in zahtevnosti poslov.«

— *Kako pa gledate na posebnosti trženja s temi deželami. Pri tem mislimo na klirinški, oz. konvertibilni način obračunavanja pa na kooperacije, kompenzacije in še kaj, medtem ko klasični način obravnave že nekaj časa upada?*

»Posebnosti trženja bi rajši obrazložil po posameznih državah. Če se pomudim najprej pri SZ, kot največjem Iskrinem

partnerju, poteka trženje še vedno na klasični način, s tem, da sovjetski partnerji vse bolj pogojujejo nakupe s protidobavami njihovih izdelkov. Problem je predvsem v tem, da našega izvoza ne moremo kompenzirati z uvozom kateregakoli blaga. Tako npr. se bomo v prihodnje srečevali s problemom uvoza obdelovalnih strojev, merilnih instrumentov, itd. Sovjetske zahteve so zdaj v višini 5% od našega izvoza, obstaja pa verjetnost, da jih bodo povečevali. Za razliko od Sovjetske zveze, tržimo s ČSSR, NDR in Poljsko predvsem prek kooperacijskih oblik. V minulih letih je Iskra dosegla v kooperacijskih odnosih s partnerji iz teh dežel lepe rezultate, v zadnjem času pa so se začeli pojavljati določeni problemi, ki jih pogojuje predvsem gospodarski položaj v Jugoslaviji. S problemi se bomo verjetno še nekaj časa srečevali, toda potruditi se bo treba, da bo raven kooperacij ostala vsaj na sedanji stopnji, hkrati pa bomo morali poiskati nove proizvodno-poslovne povezave.«

— *Ker bomo v našem tedniku že v kratkem poročali o izvoznih rezultatih Iskre po posameznih vzhodnoevropskih državah, bi zdaj rajši prešla na uvozno področje, torej na Iskrine nakupe v teh deželah.*

»Iskra se doslej ni dosti ukvarjala z uvozom iz SEV in po mojem mnenju ni maksimalno izkoriščala možnosti za uvoz surovin, repromaterialov in tudi opreme. K presekanju te prakse nas bo delno prisililo tudi pogojevanje našega izv-

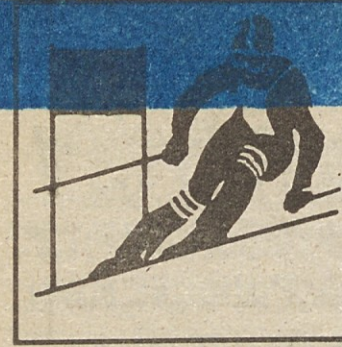
Igor Ingolič, direktor tržnega področja SEV v Iskri Commerce (foto: LD)

oza z uvozom, o čemer sem že govoril. Ob tem se pojavlja problem, kajti v vezani trgovini se ni mogoče ločeno pogovarjati o izvozu in ločeno o uvozu, problem, da tisti, ki izvažata, ne ve, kaj in pod kakšnimi pogoji kupuje uvoznik.«

— *To vprašanje, oz. problem v Iskri nikakor ni nov, kako pa ga nameravamo rešiti?*

»V Iskri Commerce smo se začeli izvozniki in uvozniki že konstruktivno dogovarjati in iskati najustreznejše oblike za medsebojno sodelovanje. Iskra Commerce bo morala dobiti tudi ustrezno zaupanje in podporo v samih delovnih organizacijah, predvsem pri reševanju problemov v zvezi s protinakupi v smislu medsebojnega dogovarjanja in sporazumevanja med tistimi Iskrini delovnimi, ali temeljnimi organizacijami, ki so izvozniki, oz. uvozniki. Dogaja se namreč, da nekatere Iskrine delovne organizacije prek svojih služb in mimo naših predstavništev sklepajo različne posle, celo z istimi partnerji, za iste materiale in pod različnimi pogoji. O enotnem Iskrinem nastopu, v teh primerih gotovo ne moremo govoriti...«

Lado Drobež

»Nočem medalje, saj sem prepričan, da nisem bil prvi« — »Ejga, kam pa ti, saj je tukaj proga« — »Še nikoli me ni tistilil namahal, zdaj pa, nekaj ne bo v redu z meritvami«. To je le nekaj cvetk s pravkar končanih Iskrinih zimsko-športnih iger, s tekmovanja v smučarskem teku, o samem veleslalomu lahko zapišemo vse pohvale na račun organizatorja in izvajalca.

Smučarji tekači ogorčeni, veleslalomisti izredno zadovoljni

Slabo, deževno vreme je prejšnji konec tedna kar precej oklestilo udeležbo na Iskrinih zimskih športnih igrah: skupno je bilo prijavljenih več kot 700 tekmovalcev — nad 200 v smučarskem teku in nad 500 v veleslalomu. Ob tem je treba takoj dodati, da sobotni dež med smučarskim tekom in poplava na Kranjskogorskem smučišču nikakor nista vplivala na razpoloženje udeležencev, celo obratno — spodbudila sta jih k še boljšim dosežkom.

Najprej o tekmovanju v smučarskih tekih. Zaradi dežja in »poplave« v Gozdu Martulku, se je Smučarski klub Triglav odločil za prestavitve proge v Rateče. Ob že utečenih smučarjih so »potegnili« še eno smučino, zaradi hitrice in majhne ekipe pa so marsikaj zamenjali. Zato ni čudno, da zmagovalac ni hotel sprejeti zlate medalje, da je »zmagovalka« v kategoriji C priznala, da ni prva, medaljo pa je le veselo odnesla, da sta se dva tekmovalca izgubila in pritala v Podkoreni, da je en tekač kar trikrat prevozil del proge in še in še bi lahko naštevati. Res, še srečo smo imeli, da nam ni kakšen tekač pomotoma »pobegnul« v bližnjo Italijo.

Nezadovoljstvo na cilju tekačev je bilo upravičeno in fantje iz tekaške sekcije SK Triglav so morali prenesti marsikatero pripombo. Vsega pa te niso bili krivi sami. Tudi novi drsalni korak je opravil svoje in tekači, ki ga obvladajo, so veselo uničevali progo med Ratečami in Planico. O regularnosti sobotne tekme bi se lahko torej vprašali, zlasti zaradi slabo označenih prog.

Povsem drugače pa so se odrezali fantje iz smučarske sekcije SK Triglav. Progo so pripravili že v soboto, jo drugi dan utrdili s snežnim cementom, ekipa pa je štela kar 25 mož. Da ni bilo niti najmanjše pripombe, ni čudno.

Rezultati

Teki:

ženski C razred: 1. Krampel 16:09,00, 2. Bertonec (oba K.) 17:24,00, 3. Žepič (K. E.) 17:27,80, 4. Jančar (AV) 17:31,60, 5. Gabrovšek (Š. P.) 18:57,20, 6. Klopčič (ERO) 19:34,50, 7. Stepič—Koželj (ID) 20:24,80, 8. Vrhovec (KE) 20:30,60, 9. Šparovec (T) 20:54,90, 10. Kogoj (AV) 21:12,00, 11. Strašek (CEO) 25:07,20, 12. Voličič (KE) 25:24,40, 13. Planinc (EZ) 31:56,10. **ženski B razred:** 1.

Solar (ERO) 15:20,70, 2. Verdnik (KE) 16:53,00, 3. Gorjanc (IEZE) 17:55,90, 4. Ziherl (T) 19:34,80, 5. Mohorič (SP) 20:06,50, 6. Koki (T) 20:08,80, 7. Lukanc (EZ) 20:52,50, 8. Juras 21:47,80, 9. Skumavc (obe KE) 22:44,80, 10. Verčič (AV) 23:50,90, 11. Benedik (KE) 27:56,40. **ženski A razred:** 1. Mlinar (IEZE) 15:51,40, 2. Eržen (SP) 17:04,60, 3. Eremite (AV) 19:12,80, 4. Lampe (SP) 19:49,70, 5. Krvina 20:28,00, 6. J. Vrhovec (obe EL) 21:40,00, 7. Drobež (IEZE) 23:10,00.

Moški C razred: 1. Baloh (T) 12:04,60, 2. Zaplotnik (K) 12:36,80, 3. Pajk (T) 12:43,00, 4. Lotrič (SP) 13:43,50, 5. Gros 13:46,60, 6. Vidic (oba K) 13:51,40, 7. Merlak (M) 14:29,30, 8. Leban (T) 14:54,60, 9. Dagarin (K) 15:01,40, 10. Kert (T) 15:10,60, 11. Čelik (ERO) 15:18,50, 12. Rant (K) 15:22,20, 13. Marn (AV) 16:11,50, 14. Mrzlikar (SP) 16:21,30, 15. Drobež 16:25,70, 16. Sepe (oba KE) 16:49,20, 17. Pleško (SP) 16:55,60, 18. Dekleva (AV) 18:05,80, 19. Kavčič (EL) 18:21,20, 20. Gorjanc (CEO) 18:37,30, 21. Meden (KE), 22. Žakelj (CEO), 23. Ambrož (AV), 24. Dolinar (SP), 25. Končar (KE), 26. Ivanuša (SP). **Moški B razred:** 1. Pogačnik (K) 17:21,00, 2. Kozinc (SP) 17:32,40, 3. Majerič (ID) 17:49,70, 4. Faganec (K) 18:47,20, 5. Sraj (SP) 19:18,10, 6. Čarman (CEO) 19:18,60, 8. Veskovič 10. Vojvoda (T) 20:24,30,

Start in s tem začetek reševanja ugank na slabo označeni progi.

11. Porenta (EZ) 20:29,40, 12. Velkavrh (SP) 20:40,90, 13. Zornada (EZ) 20:45,90, 14. Zavrl (IEZE) 21:10,20, 15. Banovec (Kon) 21:44,90, 16 D. Zdešar (EZ) 22:17,80, 17. Ranfl (EZ) 22:35,50, 18. Reja (KE) 22:46,00, 19. Nadles (CEO) 22:54,30, 20. Škorjak (AV) 22:58,70, 21. Majcen (ERO), 22. Srše (AV), 23. Matko (CEO), 24. Pajnič (EL), 25. Fajgelj (SP), 26. Kožar (K), 27. Pipan (KE), 28. Rajšek (EZ), 29. Kramer (IKM). **Moški A razred:** 1. Zidar (AV) 14:39,60, 2. Vizjak, (T)

16:01,70, 3. Jelenc (SP) 16:46,90, 4. Bešter (K) 17:19,10, 5. Legac 17:28,10, 6. Šeruga (oba T) 17:40,60, 7. Brodan (EZ) 18:16,00, 8. Praprotnik (K) 18:36,50, 9. Zupanc 18:51,40, 10. Čenčič (oba SP) 18:55,20, 11. Levec (AV) 19:01,90, 12. Prijatelj (KE) 19:43,20, 13. Thaler (SP) 19:53,10, 14. Justin 19:53,70, 15. Bohinc (oba K) 20:17,20, 16. P. Bučar (IEZE) 20:19,70, 17. Jazbec (EL) 20:33,70, 18. Stanovnik (EZ), 20:39,90, 19. Mezarič (KE) 21:14,70, 20. Bešter (ERO) 21:22,20, 21. Čanč (EZ), 22. Kamnikar (SP), 23. S. Bučar (IEZE), 24. Kozjek (ERO), 25. Keršmanc (AV), 26. Jošt (ERO), 27. Sešek (CEO).

VELESALOM:

ženski C razred: 1. Bertonec (K) 25,78, 2. Brzulja (KE) 26,79, 3. Bajič (AV) 27,54, 4. Lavrič (IEZE) 28,28, 5. Kogoj (AV) 30,21, 6. Šparovec (T) 31,34, 7. Kosec (ERO) 36,41, 8. Kovačič (IEZE) 53,79, 9. Jazbec (EL) 55,14. **ženski B razred:** 1. Verdnik (KE) 23,31, 2. M. Mohorič (SP) 23,85, 3. Turenšek (K) 24,49, 4. C. Solar (SP) 25,74, 5. Juras (KE) 26,14, 6. Veskovič (AE) 26,41, 7. Pačnik (CEO) 26,52, 8. Flak (KE) 26,68, 9. Vogrinc 27,44, 10. Malovrh (oba EL) 28,34, 11. Richard (AV) 29,38, 12. H. Šolar (ERO) 32,65, 13. Lukanc (EZ) 35,75, 14. Sprajcer (Kon) 36,96, 15. Gartner (SP) 37,48, 16. Jakše (Kon) 46,42. **ženski A razred:** 1. Benedičič (SP) 23,17, 2. Vertelj (AE) 23,60, 3. Logar (EZ) 24,03, 4. Kravanja (AE) 24,33, 5. Krvina (EL) 24,38, 6. Ma-

rka (AE) 24,73, 7. Eržen 25,03, U. Barle (oba SP) 25,27, 9. Holy 25,62, 10. Jarc (oba KE) 25,68, 11. Potočar 25,68, 12. Jagodic (oba IEZE) 26,18, 13. Marina Horvat (T) 26,25, 14. Fužir (IEZE) 28,11, 15. Mateja Hrvrat (Kon.) 28,87, 16. Zagorc (IEZE) 29, 17, 17. Švajger (Kon) 30,33, 18. Pecher (ID) 30,61, Lah (Kon) 32,24, 20. J. Vrhovec (EL), 21. Smolej (K) 55,22.

Moški G razred: 1. Hafner (K) 23,29, 2. Peharc (T) 23,27, 3. Šarabon (K) 23,82, 4. Bajželj 24,00, 5. Benedik (oba T) 24,01, 6. Pirč (KE) 24,02, 7. Primožič (T) 24,04, 8. Pogačnik (K) 24,63, 9. Keše (ERO) 24,64, 10. Tominc 24,75, 11. Pretnar (SP) 24,81, 12. Košir 24,91, 13. Matjašič (oba AV) 24,99, 14. Grohar (ERO) 25,05, 15. Brezar (K) 25,20, 16. Pintar (ERO) 25,79, 17. Lampe (EZ) 25,89, 18. Rakar (K) 26,18, 19. Bobnar (EZ) 26,21, 20. Feguš (AV) 26,26, 21. Planinc (IEZE), 22. Križaj (T) 26,67, 23. Mlekuš (AE) 27,22, 24. Zupan, 25. Jelenko, (oba KE) 26. Jan (IEZE), 27. Peterca (AV). **Moški F razred:** 1. Gartner (SP) 23,44, 2. Govekar (K) 23,50, 3. Fink 23,76, 4. Škerjanc (oba AV) 23,88, 5. Krampel 24,22, 6. Koblar (oba K) 24,22, 7. Čelik (ERO) 24,53, 8. Mrzlikar (EZ) 24,88, 9. Leban (T) 25,22, 10. Sladič (IEZE) 25,52, 11. Kavčič (EZ) 25,72, 12. Pavlin (Kon.) 26,14, 13. Čuj (SP) 26,93, 14. Kovačič (IEZE) 27,05, 15. Debeljak 28,15, 16. Mlakar (oba CEO) 28,80, 17. Grubar 28,91, 18. Majcen (oba IEZE) 29,29,

V šotoru na cilju smučarskega teka so merilci poiskali zavetje pred dežjem, med samo tekmo pa se je vreme zboljšalo.

19. Bizjak (AE) 30,85, 20. Kure (Kon.) 33,47, 21. J. Lebar (CEO) 36,27. **Moški E razred:** 1. Žakelj (CEO) 21,38, 2. Mlekuš (AE) 22,11, 3. M. Gartner (SP) 22,31, 4. Fajdiga (AV) 22,58, 5. Rupnik (SP) 22,71, 6. Modic (EZ) 22,89, 7. Mak (IEZE) 23,15, 8. Bečan (K) 23,76, 9. Medic (EL) 24,06, 10. Pavlin (CEO) 24,24, 11. Lavrič (T) 24,47, 12. Ložar (EZ) 24,78, 13. Sever (IEZE) 25,07, 14. Virant (KE), 15. Poč (Kon) 25,49, 16. Dolinar (SP) 25,59, 17. Malej (KE) 25,79, 18. Terlikar (AE) 26,12, 18. Grubar (IEZE) 26,33, 20. Štefan Darino (ID) 26,79, 21. Drinovec (K), 22. Baudek (IEZE), 23. Ivanuša (SP) 24, Kastelic (AV), 25. Nunar (T). **Moški D razred:** 1. Nadišar (T) 34,38, 2. I. Mohorič (SP) 33,91, 3. Majerič (ID) 37,69, 4. Kemperle (SP) 37,82, 5. Rihar (AV) 39,63, 6.

Peršin (EZ) 40,65, 7. Reja (KE) 40,81, 8. Kunaver (AV) 41,23, 9. Hafner (KE) 41,43, 10. Meglič (K) 41,84, 11. Gorjup (SP) 42,03, 12. Zornada (EZ) 42,46, 13. Malnerič (Kon.) 42,56, 14. Mrak (AE) 42,75, 15. Ivanuša (ERO) 43,05, 16. Šulin (AE) 43,33, 17. Soča (AV) 44,44, 18. Traven (EL) 44,73, 19. Kožuh (ID) 45,48, 20. Jakša (Kon.) 21. Fajgelj (SP), 22. Z. Pogačnik (K), 23. Zupančič (EZ), 24. Bizjak (IEZE), 25. Klemenčič (CEO), 26. Kramer (IKM), 27. Mekinda (ID), 28. Trampuž (IEZE). **Moški C razred:** 1. Pavc (K), 34,39, 2. Žvanut (AV) 36,06, 3. T. Pogačnik 36,71, 4. Kraševac (EZ) 37,04, 5. Parte (T) 38,14, 6. Jurjevčič (K) 38,63, 7. Pretnar (AE) 38,94, 8. D. Zdešar (EL) 39,98, 9. Bukunder (AE) 40,66, 10. Mrgole (T) 40,71, 11. Nadles (CEO) 40,81, 12. Sušnik (IEZE) 41,18, 13. Ažman (IS) 41,60, 14. Jelenc (SP) 42,16, 15. Mrak (IEZE) 42,34, 16. Pajenk (AV) 42,35, 17. Švab (T) 42,51, 18. Hribar (CEO) in Bitenc (IEZE) oba 43,08, 20. Jeler (K) 43,28, 21. Poljšak (ERO), 22. Tomšič (IEZE), 23. Zaplotnik (T), 24. Krničar (AV), 25. Komac (AE), 26. Vrličič (Kon.), 27. Selak (IEZE), 28. Rojšek (EZ), 29. Rovšek (AE), 30. Ule (T), 31. Nagode (KE). **Moški B razred:** 1. Magušar (AV) 33,78, 2. Kavčič (K) 35,05, 3. Černuta (AE) 35,23, 4. Marin (KE) 37,14, 5. Čenčič (SP) 37,97, 6. Keržič (EZ) 38,01, 7. Podlogar (KE) 38,03, 8. Benedičič 38,22, 9. Ozbič 38,39, 10. Gaser (vsi SP) 39,01, 11. Košir (EL) 39,11, 12. Zupančič 39,16, 13. Koritnik (oba IEZE) 39,23, 14. Bohinec, (K) 39,68, 15. Šavli (AE) 39,89, 16. Zalaznik (AV) 40,11, 17. Šolar (K) 40,39, 18. Ješe 41,37, 19. Glicarev (oba CEO) 42,86, 20. Benedičič (AE) 43,85, 21. Možek (EZ), 22. Radkovič (IEZE), 23. Saje (Kon), 24. Bešter (ERO), 25. Virant (CEO).

Moški A razred: 1. Pintar 36,12, 2. Peternelj 36,20, 3. Nagode (vsi SP) 36,22, 4. Vinko Švab (T) 36,43, 5. Vili Švab (ERO) 36,94, 6. Ribnikar (ID) 37,22, 7. Frelih 37,92, 8. Komac 38,15, 9. Rutar (oba AE) 38,49, 10. Govekar (ERO) 38,71, 11. J. Pogačnik (K) 38,90, 12. Kočevar (AV) 39,34, 13. Korošec (KE) 40,22, 14. Peganc (Kon.) 40,93, 15. Gatej (K) 41,84, 16. Lenarčič (EZ) 41,97, 17. Lešnak (IEZE) 42,07, 18. Žulc (KE) 42,49, 19. Strukelj (Kon.) 43,17, 20. Kobe (AV) 52,40, 21. T. Kavčič (EL).

EKIPNI KONČNI VRS-TNI RED

	točke:
1. ŠIROKA POTROŠNJA	458
2. AVTOMATIKA	527
3. KIBERNETIKA	966
4. ELEKTROZVEZE	1066
5. IC—ISE—ZORIN	1072
6. ELEKTRONIKA	1112
7. TELEMATIKA	1527
8. ERO	1.626
9. ELEKTROOPTIKA	3151
10. IEZE	3254
11. AVTOELEKTRIKA	3619
12. KONDENZATORJI	3697
13. DELTA	4657
14. IKM	7255

LEGENDA: AE — Avtoelektrika, AV — Avtomatika, EL — Elektronika Horjul, CEO — Center za elektropotiko, ERO — Električna orodja, IEZE — Elementi, ID — Iskra Delta, IKM — Inštitut za kakovost in metrologijo, KE — Iskra Commerce, Invest Servis, ZORIN, Kon. — Kondenzatorji Semic, EZ — Elektrozveze, K — Kibernetika, SP — Široka potrošnja, T — Telematika.

Z lastnim znanjem do novih tehnoloških postopkov

Razširitev proizvodnega programa in osvajanje novih proizvodov na podlagi lastnega znanja, sodijo med primarne naloge, ki so si jih zastavili v TOZD Keramika in tako predstavljajo osnovne smernice razvojne strategije tega kolektiva. Nosilci, ki že uspešno uresničujejo začrtano usmeritev, izhajajo iz lastnega razvojnega oddelka, ne zanemarjajo pa tudi povezav z zunanjimi raziskovalnimi institucijami. V mladi in ambiciozni ekipi strokovnjakov razvojnega oddelka Keramike smo tokrat zaprosili za pogovor Jadranko Radivojević, dipl. ing. kemijske tehnologije, ki ji je zaupan aplikativni razvoj Al_2O_3 keramike. O svojem delu, uspehih in težavah je povedala naslednje:

»V razvojnem oddelku že tri leta delam na področju visokoglinične (Al_2O_3) keramike. Moja osrednja naloga je vpeljati novo tehnologijo oblikovanja keramičnih prahov, t. im. — nalivanja. Do sedaj smo v proizvodnji uporabljali 2 načina pri izdelavi keramičnih elementov: — ekstrudiranje in — suho stiskanje, ki pa se ne izkažeta vedno najustrežnejša.«

— V čem so torej prednosti nalivanja?

»Prednosti so večstranske. Z nalivanjem lahko izdelamo substrate za številne elektronske aplikacije (npr. piezo elektriko, varistorje, substrate za hibridna vezja, substrate za katalizatorje). Naredimo lahko relativno velike površine substratov (od $26cm^2$ naprej), debeline od $0,025\text{ mm}$ do $1,15\text{ mm}$. Pri stiskanju pa smo omejeni na debelino $0,30\text{ mm}$ in površine pod 26 cm^2 . Stiskanje ustreza le za manjše površine in ne za pretirano tanke izdelke. Substrati, ki jih dobimo z nalivanjem, imajo enakomerno in visoko želeno (surovo) gostoto, ki daje po žganju keramiko z najmanjšo možno ukrivljenostjo in tudi pogostost raznih defektov (por, lukenj) je precej nižja, kot pri drugih postopkih.«

— Kako ste definirali proizvodni proces nalivanja?

»Proces se začne s pripravo suspenzije, ki vsebuje fino porazdeljene keramične prahove, veziva in dodatke v organskem topilu. To suspenzijo nalivamo na gibljivo podlago, narejeno iz materiala, ki ima s keramiko ustrezno adhezijo (oprijemljivost). Suspenzija potuje pod nožem, ki poravnava nalito plast na želeno širino in debelino. Sledi postopek sušenja, pri čemer topilo izhlapi, fini trdi delci so se združili v gost, fleksibilen keramični trak. Potem, ko ga previdno odstranimo s

podlage, lahko iz njega izsekujemo substrate poljubnih oblik in velikosti.«

— Ta postopek je zaenkrat opredeljen na ravni laboratorijske, poskusne proizvodnje. Kako konkretno načrtujete njegovo uporabo v redni proizvodnji?

»Največ pozitivnih rezultatov smo dosegli pri nalivanju visokogliničnih substratov za hibridna vezja. Razvili smo recepturo za pripravo suspenzije, izbrali materiale, ustrezne za podlage in določili parametre, ki vplivajo na sam proces. Zato menimo, da je tehnološki proces zrel, da začnemo z redno proizvodnjo izdelkov.«

— Lahko bi rekli, da je vaše razvojno delo obrodilo ugodne rezultate, posebno, če upoštevamo izredno neugodne prostorske pogoje in pomanjkljivo,

zastarelo opremo, kar je vse znatno oteževalo vaše delo. Kaj menite o tem?

»Kvaliteta, ki smo jo dosegli pri razvoju omenjene tehnologije, je zadovoljiva, čeprav zelo

težko dosegamo ponovljivost rezultatov, pesti nas predvsem pomanjkanje opreme, s katero bi lahko kontrolirali proces in parametre, ki vplivajo na nalivanje. Potrebovali bi zaprt sistem — ves proizvodni proces bi se moral odvijati v strogo zaprtem, klimatiziranem prostoru, kajti najmanjši prašni delci v zraku zelo neugodno vplivajo na kvaliteto izdelkov. Prav tako se zatika pri dobavi surovin iz uvoza, dobavni roki so redno daljši od 6 mesecev, včasih čakamo na naročeni material tudi leto dni.«

— TOZD Keramika se je torej glede na rezultate raz-

voja, odločila začeti z proizvodnjo Al_2O_3 keramike. Ali je nabava ustrezne opreme, oz. proizvodne linije, le še vprašanje časa?

»Glede na tehnološke parametre, ki so kvalitetnejši kot pri japonskem proizvajalcu KYOCERA, bo Keramika poskušala izkoristiti vse možne vire za pridobitev te opreme. Sedaj smo v fazi zbiranja ponudb, predvsem iz tujine, saj pri nas zaenkrat še ni proizvajalca tovrstnih naprav. Delno pa lahko računamo tudi na pomoč domačih konstrukterjev.«

— Kakšni pa so cilji za naprej?

»V letošnjem letu bomo razvili recepture suspenzij za nalivanje varistorjev in piezo električnih mas. Po pridobitvi nove, kvalitetne opreme pa nas čaka vpeljava nalivanja v proizvodnjo.«

I. S.

Varčevanje s standardizacijo

Z enotno oblikovanimi dopisi in raznimi obrazci za poslovanje bomo spet uveljavili skupno kulturno podobo Iskre

Pred leti, ko je bila Iskra še v drugačni organizacijski sestavi, so veljali interni predpisi o obveznem, tako imenovanem hišnem stilu za oblikovanje vseh na novo razvitih in izboljšanih izdelkov in tudi o grafično poenotenih dopisih, obrazcih in prospektih za celotno poslovanje »vesoljne« Iskre. Z leti je predpis dobil luknje in ga je ostalo toliko kot nič, sedaj pa spet kažejo prizadevanja da se bo nekaj premaknilo, saj je bil januarja sprejet sporazum o celotnosti podobi Iskre.

Na temelju grafičnih osnutkov IC marketinga je organizacija ZORIN po posvetovanju z delovnimi organizacijami Iskre pripravila standard za delno poenotenje raznih obrazcev, ki jih uporabljamo pri poslovanju. V prvem naletu je bil splošno in ugodno sprejet grafični osnutek za dopise, ki ga nekatere organizacije že uporabljajo, druge se pripravljajo na natis, tretje pa se še obotavljajo, oz. trmasto vztrajajo na svojih sedanjih, grafično več, ali manj neustreznih oblikah.

Da morajo imeti dopisi enotno oblikovano glavo, je jasno slehernemu, saj je to prvi in najpogostejši posredni stik med ljudmi, kjer se zrcali podoba človeka, organizacije, družbe in ustvarja tako imenovani image. Zato ni vseeno, če so na nekaterih dopisih drugačne črke od obvezne »helvetice«, drugačen znak Iskre itd., skratka »šarenilo«, ki namiguje na

medsebojno razcepljenost organizacij.

Vzlic temu kaže, da bodo dopisi kmalu poenoteni, morda z zamudo, ki jo velja upoštevati. Nekatere organizacije imajo namreč stare zaloge dopisov, ki jih je škoda zavreči. Bolj nejasno je z drugimi obrazci: računi, naročilnicami, dobavnici, prevzemnicami in vrsto drugih, ki so v rabi pri poslovanju. Tod je problem v tem, da morajo ti obrazci ustrezati tudi računalniški obdelavi. Ker imamo razne računalniške sisteme, ki niso prilagodljivi, je to še težje. Tu se zelo nazorno kažejo razpoke naše notranje zaletavosti in neorganiziranosti. Do poenotenega oblikovanja izdelkov, embalaže, prospektov in druge dokumentacije pa smo še bolj oddaljeni.

Če se to pot osredotočimo na grafično poenotene dopise in kasneje še na nekatere druge obrazce, se ponuja za-

misel racionalnosti z varčevanjem. Z natisom večjih količin bi prihranili 15 ali celo 20 odstotkov pri stroških, glede na to, da so osnutki dopisov in drugih obrazcev dimenzijsko in grafično enaki za vse, razen za naslove organizacij, ki jih v tiskarni sami spremene. Tudi distribucija je ugodnejša z enega mesta, kot pa če vsaka organizacija išče svojega tiskarja.

Invest servis ima v kleti stolpnice tiskarno. Majhno sicer, vendar specializirano prav za nekatera dela, kot so tiskanje obrazcev, tehniških navodil, prospektov, koledarjev v barvah, revij in podobnega. Te dni bo dobila opremo za fotostavek, kar bo bistveno zboljšalo pripravo tekstov v primerjavi z deosedanjim sistemom IBM. V načrtu ima nakup stroja za zlaganje, kar sedaj opravljajo sodelavke ročno. Stroj bo nadomestil 14 rok in bo povrnil nakupne stroške v

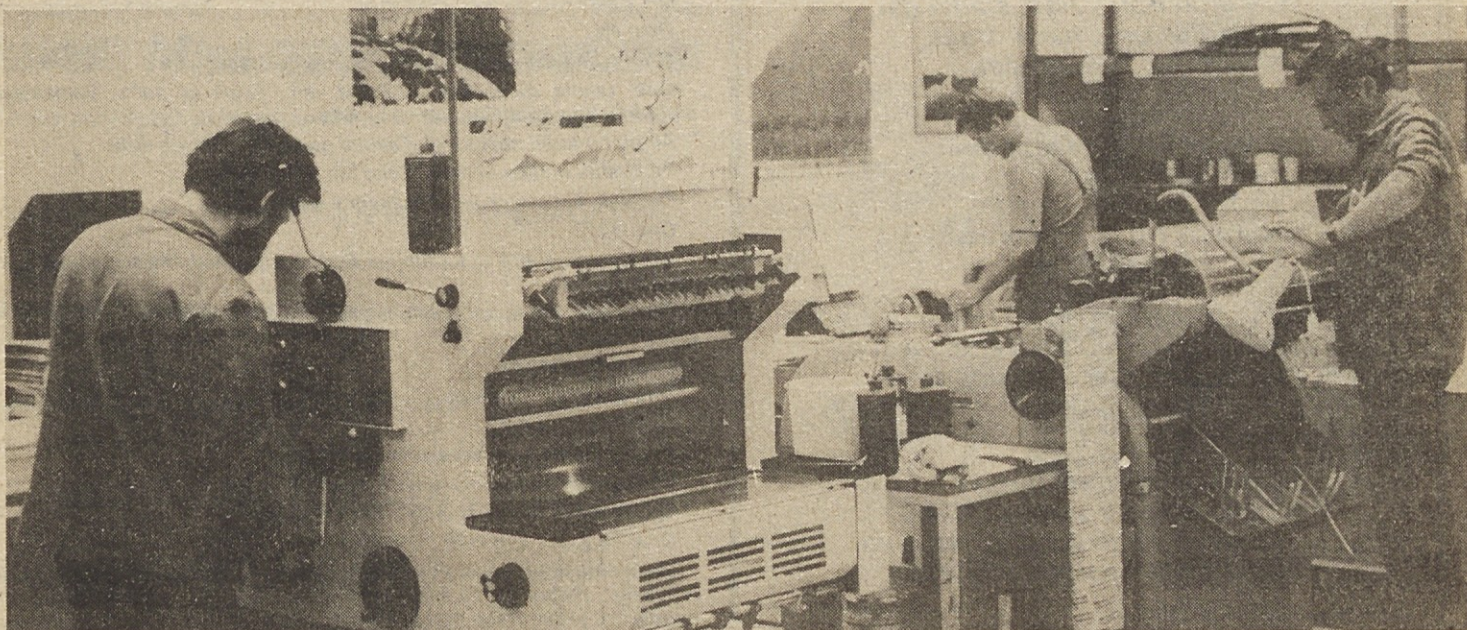
poldrugem letu. S takšno opremo bo tiskarna kos slehernim naročilom, tudi tiskanju revij ustrezne velikosti na kakovostnem papirju.

Če bi Invest servis prevzel tiskanje dopisov in obrazcev za celotno Iskro v velikih količinah, bi prihranili nekaj deset milijonov novih dinarjev samo pri stroških. Ne gre torej za čisti »kšeft«, ampak za racionalizacijo z varčevanjem. Mimo prihrankov bi bila kakovost tiskarskih storitev tudi vedno dobra ter sodobna z uporabo samokopirnega sistema. Edin prehodni zadržek je, da Invest servis v tem trenutku kadrovske ni dovolj močan za nove naloge. To pa je le vprašanje časa.

Z novim fotostavkom bi v tiskarni Invest servisa lahko doma v hiši postavili ceneje vse tekste, npr. za glasilo Iskra (odpadli bi dosednji prenosi v Novo mesto in nazaj) in tudi natisnili bi glasilo ob sedanjem zmanjšanem formatu, vendar samo na boljšem tiskarskem papirju, ne pa na rotacijskem.

Sporazum o celotni podobi Iskre dobiva tako že konkretne oblike in predlog, v katerem je zajeta tudi racionalizacija. In kdo ni za milijonske prihranke?

Marjan Kralj

V tiskarni Invest servisa v stolpnici Iskre bodo te dni dobili sodobni sistem za sestavo besedil in postavitev slik, tako imenovani fotostavek. Z novim sortirnim strojem ali po slovensko znašalko pa bodo odpravili ozko grlo pri zlaganju natisnjenih prospektov, revij in podobnega. (foto Marjan Kralj)

Predstavljamo naše slikarje: Stané Zgaga

Slovenski materi

Pozdravljena nam mati blaga,
ki v srcu nosiš zlati, sladki dar,
poklanjaš upe, nade draga,
mladini tvoji snivaš čar.

Ko darovala si svobodi,
najdražje — sina si za nas,
sladila život si v tugobi,
ko tujca trd je bil poraz.

V rožno gredo trosiš hčere in sinove,
da vzkliči domu bi cvetoč jasmin,
ak' teptan ponos bil domovine,
heroj ostal, Slovenec znan bo, sin.

Zato nam živi mati naša,
popolni setev sinov in hčera,
ko dvignila življenje iz temnine,
odstranila kopreno si gorja.

M. Novak

Vladislav Stres *Poletje*

Kako sem srečen, da živim,
kako sem srečen, da gorim,
da se izliva vsa ta kri,
da sem rumen, zelen—rdeč in bel
kako sem srečen, da živim.

Kako sem srečen, da hrepenim,
hodim po sledih tvojih stopinj
s tvojim, tvojim smehom se smejim,
tvoje predem bele niti,
tvoj šepet tako poznam.

Zlata Volarič: *Presenečenje*

On: Bova?

Ona: Kaj?

Ona: Brala, spala, ali...

Ona: Kaj?

On: Knjigo Narava ima vselej prav Mauricea Messequeja. Piše, da so česen, zelje in čebula najzdravilnejše rastline...«

Ona: O, česa ne poveš. Pa... kreša, ki je naravni antibiotik pa kamilice, pa..!

On: Česen je celo večkratni naravni antibiotik.

Ona: (Umolknje in premišljuje). Čemu bi se prerekala. Bolje da utihnem. Zaspiti tako, ali tako ne morem. Ta moj stari samo bere v postelji. Vsak večer. Uf!

In bliža se 8. marec, dan žensk. Sem sploh še ženska v njegovih očeh! Vsi praznujejo ta dan. Že res, da se ga nacukajo, a vsaj rože kupijo ženam.

On: Spiš?

Ona: Ne.

On: Pozabil sem ti povedati, da prvega dobim še pol plače. Zaostanek od dohodka. Nekaj ti bom kupil.

Potem bere dalje.

Ona: (molči in premišljuje): Krzno? Kakò si želim pravi krzneni plašč. Perzijaner? Kje neki! Vsaj lišičko. Zadovoljila bi se tudi z ovčko. ... Morda bo kupil kaj zlatega? Žapestnico? Kako bi se je razveselila! Ali pa vsaj prstan. Prstanček. S kamnom, ali brez... No, lahko bi bil tudi srebrn. Letos so zelo moderne srebrne verižice. O, ko bi mi kupil vsaj uhančke. Viseče, na majhni verižici. Kako lepo se tresljajo in lesketajo na obeh straneh lic!

On: Spiš?

Ona: Ne.

On: Presenečenje! Ja, pa bo res presenečenje!«

Ona: (sama zase) Kakšno!? Saj vem. Kupil bo rože. Najcenejše. Opoldne, ko v cvetličarni ni več izbire.

Ali pa bo kupil naslonjač. Tako si ga želim v dnevni sobi.

Pa kristalno vazo bi rada. Kako lep je kristal!

On: Veš, kaj smo kupili ženskam v službi?

Ona: Kaj?

On: Zezen prtiček in keramični krožnik z originalnimi slikarjami neke naivne slikarke.

Ona: Lepo. Me bomo dobile le pojedino in obisk folklorne skupine. Pa plesali bomo.

Ona in on zaspata.

Ona 8. marca: Opoldne:

Ni ga. Le kje hodi?

Zvečer: Sama bom večerjala. Na zdravje!

On: se vrne ob enaindvajsetih: Pozvoni in vpije: Žena, ženkica!

Odpri! Nekaj sem ti prinesel. Pridi pogledat!

Ona: Že grem. o-o-o-h!

On (navdušeno) Poglej! Ves popoldnam sem tekal iz trgovine v trgovino in izbiral... najboljše. Tu je pet krasnih zeljnatih glav, sedem kilogramov čebule in trije kilogrami česna.. Plačal pa sem še zaboj čudovitega korenja — sem ga že plačal. Samo zdravje. Si videla?

Ona: Seveda. Prav to sem si želela. Pridi večerjat. Osmi marec gre h koncu...

Polona Škrinjar *Marica*

— »Tako, zdaj boš pa lepo ostala pri očetu en teden. Pa da boš pridna! Pazi pri smučanju, da se ne polomiš! In obleci se, mrzlo je!«

Ivanka je potisnila hčer v kuhinjo in zaprla vrata za svojim hrbtom.

V kuhinji je bilo vroče. Na štedilniku je bil kup loncev, na vrhovi, napeti od okna do okna, so visele otroške pleničke in povijala.

Dišalo je po cimetu, po sveže pečenem zavitku.

Marica je vdihnila vase ta vonj, bila je že pošteno lačna, z mamico sta bili na poti skoraj tri ure. Bilo ji je vroče v debelem zimskem plaščku, prestopala se je z noge na nogo, po podu se je izpod njenih škorenjčkov cedila luža.

— »Naj se sleče! In preobuje! Ne vem, ali bo tako vsak dan... vse mokro po kuhinji.«

Marica je plašno pogledala po kuhinji, po materi zadaj in ženski, ki je pravkar stopila v kuhinjo z otrokom v naročju.

Otrok je vokal, bil je ves premočen, rdeči obrazek se mu je kremžil, po licih so mu tekle solze.

Marica se je premaknila korak nazaj, a jo je mati ujela in spet potisnila predse.

— »Ali Martina ni doma?« je rekla hladno tisti ženski pred seboj, »rekel je, naj jo pripeljem ta teden, ko so počitnice. Pa s plačevanjem sta tudi v zaostanku. Lahko bi bila vsaj ti malo drugačna od njega!«

— »Saj vidiš, da sva se šele vselila! Kako naj...« je rekla ženska z otrokom in ga pozibala, da bi malo utihnil.

— »Zmenili smo se, da bo Marica hodila k očetu vsak mesec, zdaj pa vama je še enkrat na leto pretežko. Lepo oče...«

— »Še sami smo v drenju, saj vidiš... Ti imaš celo hišo sama...«

Marica je pogledala v zasopljeno okno. Priletela je taščica, pobrala nekaj zrnč z okenske police in spet odletela.

— »Lej, ptiček!« je vzkliknila zadovoljno in stekla k oknu.

— »Marica, ne tekaj po kuhinji, ko pa imaš tako blatne škornje!« je zavpila mati in jo grdo pogledala. Tudi ženska z otrokom je pogledala v njene škornje. Marica je zardela, zdaj ji je bilo še bolj hudo, še bolj vroče.

— »Ne bom ga čakala, zamudila bom avtobus za nazaj«, je čez čas zavzdihnila mama in se obrnila.

— »Mamica, jaz bi šla rajši domov,« je poskočila Mari in se ji skrila v krilo.

— »Ne, nič ... kar tu boš ... naj malo ve, da te ima, naj malo ve, kako te je treba hraniti, pa oblačiti pa ... oh, dedci...« Obrsala si je potno čelo, pogledala po ženski, ki je še kar zibala otroka v svojem naročju. Izpod privihanih rokavov so ji silili ven goli komolci, rdeči, tudi roke je imela tako rdeče — od pranja gotovo. Tako, kot ona včasih, ko je rodila Marico in Andreja. Še dobro, da je vsaj

Andrej pri kruhu in na svojem. Da mu ni mar očeta...

Grenko se je nasmehnila Marici in odprla vrata.

— »V nedeljo te pa pridem iskat,« je še rekla in trdo zaprla za sabo.

Marica je ostala zdaj sama v kuhinji. Ko je mami odšla, je izginila tudi ženska z otrokom. Jok se je slišal zdaj za zaprtimi vrati.

Zdaj ni vedela, kaj naj. Razgledovala se je po tuji kuhinji, po omarah in štedilniku, po mizi. Nič več ni bila lačna, samo utrujena še. Odstopicala je do prvega stola in sedla. V kuhinji je bilo tiho. Zunaj se je slišal vrišč otrok, kepali so se spodaj na dvorišču.

Marica se je presedla na drug stol, k oknu, pritisnila obraz na šipo in se našobila. Po parkirišču je prihajal oče, z nočne izmene. Spoznala ga je po hoji in po plašču z visokimi zavihki.

Pred blokom se je ustavil, pogledal prav v okno, Marica je poskočila, prepričana, da jo je opazil, zamahnil nekaj z roko in z opotekajočimi koraki stopil do vhoda.

— »Nikoli ne pride, kadar je treba! Nikoli! Prekleta pijača!« je zaskočila žensko v sobi, ko je zarožljaj ključ v vratih. Nato je spet vse potihnilo.

Na okenske police je lezla megla, mrzel februarSKI dan je zarisal na šipe ledene rože...

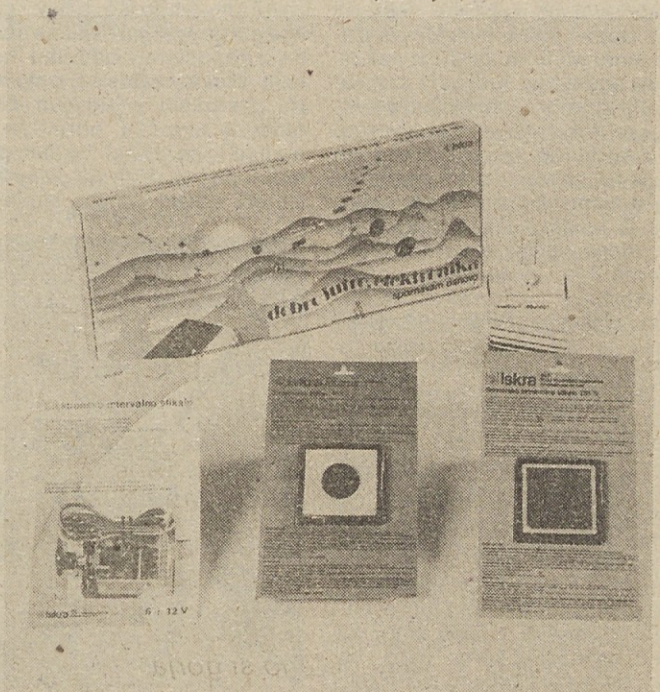
Ugodna prodaja

Vse Iskraše obveščamo, da lahko do 15. 04. 1985. pod ugodnejšimi pogoji kupijo naslednje izdelke:

Naziv izdelka	Cena s popustom
Zbirka Dobro jutro elektronika	
— spoznavam osnove	4.855,50 din
Zatemnilnik svetlobe ZS1	1.398,00 din
Zatemnilnik svetlobe ZS1-S (senzorski)	2.146,00 din
Intervalno stikalo	1.147,00 din

- 10% popust na tovarniško ceno
- kredit na 3 obroke brez pologa (velja samo, če je skupen znesek večji od 4.500,00 din).
- nizka obrestna mera 28%.

Informacije dobite v Ljubljani, pri tov. Štrus, telefon 213-213, int.: 35-89, ali v Iskri—industrijska elektronika, Kostanjevica na Krki, telefon (068) 69-726, ali 69-793 — v prodaji.

Prospekte, cenike in obrazce za nakup smo poslali predsednikom OOS v vse Iskrine TOZD. Priporočamo vam, da pohitite z nakupom, dokler so izdelki še na zalogi.

Misli

Žensko ugibanje je dosti bolj natančno kot moško prepričanje.

Vsaka ženska je igralka, manj ko se to opazi, večja igralka je.

Srce je edini instrument, ki tudi zlomljen dela.

Človek brez ljubezni jemlje, človek poln ljubezni, daje.

Ljubezen brez spoštovanja je greh, ki ustvarja druge grehe.

Ljubezen je sreča, ki jo dajemo drug drugemu.

Narava in modrost govorita vedno isti jezik.

**Naših
štirideset
let**

Piše:
Dušan Zeljeznov

**Naš sobesednik
ing. Slavoj Jenko**

**Pot
do izvirne,
na domačem
znanju razvite
proizvodnje**

»Če preideva ob koncu najinega razgovora z magnetov na kondenzatorje,« je nadaljeval svojo pripoved naš sobesednik, »potem naj najprej povem, da sem na IEV prevzel oddelek za merilne aparature in seveda sodeloval pri razvojih sestavnih delov. Tako sem prišel do že omenjenih magnetov, nakar sem sodeloval tudi pri razvoju elektrolitnih kondenzatorjev. Takrat je kemični laboratorij na IEV vodil ing. Milan Slokan, ki vam bo seveda lahko povedal še številne podrobnosti in dejstva o nastanku in proizvodnji kondenzatorjev ter vseh drugih elementov, ki so danes v proizvodnem programu IEZE. Takrat so se kondenzatorji šele prav začeli uspešno razvijati pri nas, medtem ko so Zagrebčani mislili, da so že na konju. Vendar pa jim proizvodnja ni uspela, tako kot nam, ki smo brez licenc sami razvijali kondenzatorje. Seveda pa je bila pot do njih težavna. Takrat smo precej potovali in med drugim, sem bil tudi na Dunaju. Tam smo obiskali tudi neko tvrdko in ko so se informirali iz kakšne stroke smo, so nam pokazali samo tisto, na kar se nismo preveč razumeli. Med drugim so nam pokazali tudi eloksiranje aluminijevih trakov za elektrolitske kondenzatorje. In kar me je takrat

malce presenetilo, je bil način zaščite trakov proti onesnaževanju. V tovarni so imeli prostorno sobo in v njej je bil zračni nadpritisk. Vrata sobe so bila dvojna in zatesnjena, folija pa je šla skozi špranjo v prostor, kjer so eloksirali aluminij, skozi drugo špranjo pa je Al folija zapuščala prostor. In ker je bil v sobi nadpritisk, je zrak sam silil skozi špranjo ven, nikakor pa ni mogel noter, to pa je bila vsekakor prav skrajna pozornost do čistoče. Tako je bil aluminijasti trak 99,9% čist. Tudi v Ljubljani smo namreč že dobro vedeli, da mora biti folija dobesedno skoraj stoo odstotno čista.

Od takrat poznam tudi resnično anekdoto, ki najbolje ilustrira vse težave v zvezi s čistostjo folij. Dunajska tovarna je izdelovala elektrolitske kondenzatorje, ki so bili znani po svoji kakovosti. Vedeti namreč moramo, da so elektrolitski kondenzatorji zelo občutljivi in je njihova življenjska doba zelo kratka, če ni vse v redu z njimi glede kemije. V tisti dunajski tovarni je torej leta in leta tekla proizvodnja, svoje izdelke so prodajali različnim tvrdkam, ki so izdelovale radijske sprejemnike. Naenkrat pa je prišlo do preplaha, ko so začeli vsi radijski sprejemniki neke znane tvrdke prihajati nazaj v servise z isto napako, odpovedali so namreč elektrolitski kondenzatorji. Po nekaj mesecih je to postala že prava katastrofa za prodajo. Začeli so iskati vzroke za napake na vse načine, vendar niso ničesar našli, kajti vsi potrebni ukrepi za proizvodnjo so bili v redu. Nazadnje so ugotovili, da so bili vsi zaposleni v oddelku izdelave kondenzatorjev obleženi po predpisih v skrajno čista delovna oblačila, hodili so na malico in se vračali na delo pod istimi pogoji. Vendar pa je ena izmed delavk imela slučajno

zelo rada slanike, ki jih je jedla za malico. In ko se je vračala z malice, je imala po rokah ostanke soli z nasoljene ribe. Klorid na njenih prstih je bil vzrok za napake na kondenzatorjih, kajti klor je že v neznatnih količinah strup za elektrolitne kondenzatorje.

Tako smo v IEV začeli na najrazličnejših koncih in krajih izdelovati opore, kondenzatorje, keramiko kot nosilce za opore, keramične kondenzatorje in končno smo lepega dne začeli izdelovati tudi kristale za stabilizacijo frekvence. To je bila zamisel Milana Slokana, hkrati pa je IEV začel delati tudi za našo armado. Vojska je imela namreč precej radijskih oddajnih postaj in od nje smo tudi dobivali sredstva in podporo za naše posamezne projekte. V glavnem se je Slokanu takrat posrečilo, da je pregovoril pristojne vojaške službe, da bi tudi pri nas začeli s proizvodnjo kristalov, ki jih je bilo dotlej potrebno uvažati. Kljub pičlim sredstvom smo začeli nekaj kombinirati. Imeli smo ing. Ravnikarja, fizika po stroki, ki je prevzel delo s kristali, razvoj pa smo začeli s potrebo, da bi dobili nekatere najosnovnejše stvari. Tako smo najprej dobili brazilске kristale silicijevega dioksida—kremena—, posrednik dobav pa je bil neko podjetje v Milanu. Zato sem odšel v Milano k tej tvrdki, tudi njihovi predstavniki so potem prišli k nam, pogovorili smo se in ugotovili, da bi potrebovali brusilne stroje, ki so jih izdelovali samo v Ameriki. Skratka, nekaj smo lahko naredili sami, drugega pa ne. To pa je bilo dovolj, da smo pri naši vojski dobili takrat za to dejavnost zeleno luč.

Ko je bila zelena luč prižgana, smo bili v Parizu. Tam je bil tudi profesor Zega, kot uslužbenec IEZ, ki se je ukvarjal s feriti. V Parizu je bil poseben inštitut ENET, ki se je med drugim tudi ukvarjal s poskusno proizvodnjo kristalov. V Parizu smo si torej vse dobo ogledali, vendar sem končno ugotovil, da si

z njimi ne moremo nič pomagati. Kasneje smo izvedeli v Milanu za tvrdko API Italiana, ki je izdelovala omenjene kristale za italijansko vojsko. Sicer je bilo v tej italijanski tvrdki vse precej primitivno, a so vendarle prišli do nekih rezultatov, vse moči pa so bile usmerjene v kristal, ki je moral biti odrezan res do minute natanko v stopinjah, če si ga hotel kvalitetno izdelati. Takšno točno orientacijo pa so izdelovali po zunanjih ploskvah kristala, kar pa je bilo precej približno. Kasneje sem izvedel, daje bilo zato v Milanu precej škarta. Toda vsemu temu navkljub so bile v Milanu za nas le osnove in tja je odšel zato tudi ing. Ravnikar. V Milanu so imeli namreč majhno delavnico z morda desetimi zaposlenimi. V Ljubljani pa smio potem s tem delom nadaljevati in smo imeli ustrezen obrat v Črnučah. Razvijali smo tako kristale naprej. Na njih je delal neki fizik, ki je naredil rentgensko orientacijo teh kristalov, kar je pomenilo, da so se rentgenski žarki odbijali in je bilo zato moč nastaviti diamantno žago zelo natančno pod potrebnim kotom. Tako smo uspeli. V Ljubljani smo takrat mnogo prej naredili ustrezne kristale kot pa so jih naredili v Beogradu, kljub vsej veliki podpori. Vse skupaj je potem zamrlo, kako in kaj pa je bilo potem, o tem vam bo zagotovo lahko veliko povedal in. Milan Slokan.

Lahko bi za konec naštel še vrsto drugih dejavnosti, ki smo jih začeli na Inštitutu za elektroizvedbe, vendar pa je marsikaj, že začetih načrtov bodisi zaradi ozkih grl bodisi zaradi nerazumevanja zamrlo. Tako se je, na primer, nek oddelek ukvarjal z aparaturami za pošiljanje podatkov po električnih visokonapetostnih daljnovodih, v njem pa je delal Kunaver, ki je bil prej v Švici pri BBC ter je od tam prinesel potrebna znanja o teh aparaturah. Tako smo jih tudi lahko sami izdelali in z njimi opremili naše transformatorske postaje in centrale.

Podobno je bilo tudi s feriti, kjer je delal Zega in je imel pri razvijanju kemijske probleme. Obrat feritov je bil takrat v Šiški in lahko rečem, da so se feriti razvili tako rekoč iz nič, brez sleherne druge pomoči. Imeli smo tudi obrat germanijevih tranzistorjev, ki ga je vodil Seliger. Začetek tega obrata sega v nekdanje barake na Jamovi cesti, kjer stoji danes novo poslopje Fakultete za gradbeništvo, arhitekturo in geodezijo. Kakor torej lahko vidite, zelo široko, dobro in zanimivo smo s takrat zastavili delo, posledica vsega tega pa je, da ima Iskra danes zlasti na področju sestavnih delov in elementov pretežno izvirno, na domačem znanju razvito proizvodnjo, ki je še kako pomembna prav v teh sedanjih časih, ko je znanje temelj slehernega razvoja in pomembna proizvodjalna sila.

V Kotnikovi ulici pa je IEV organizirala obrat za proizvodnjo vseh vrst miniaturnih žarnic, predvsem avtomobilskih, nadalje fotocevic, Müller-Geigerjevih cevi in telefonskih prenapetostnih odvodnikov.

● Sarajevski list *Oslobođenje* je pripravil anketo med večjimi sistemi o oceni poslovanja v letu 1984 in o razvojnih možnostih v prihodnje. Med anketiranimi predsedniki poslovnih odborov je bil tudi predsednik KPO SOZD Iskra Boris Lasič, ki je med drugim dejal, da je Iskra uresničila poslovne cilje, ki jih je načrtovala za leto 1984. Precej velike izgube Iskre—Telematike pa so zmanjšale dobre poslovne rezultate Iskre kot celote. Iskra sicer po vseh kazalcih poslovanja sodi med boljše organizacije v Jugoslaviji. Dokaz za to je stalnost v izvozu, ki danes predstavlja več kot dva odstotka vsega jugoslovanskega izvoza, medtem ko je uvoz manjši za en odstotek. Pet do šest milijonov dolarjev, ki jih Iskra daje za uvoz opreme je premalo za vključevanje v svetovno tehnološko tekmo. Zunanja trgovina je področje, kjer prihaja naš birokratizem najbolj do izraza, kjer je administriranje največje. Dolga vrsta izvoznih in uvoznih dovoljenj je že absurd, saj je elektrotehnika danes najbolj odprta dejavnost na svetu. Iskra osvaja nove programe, toda še vedno prepočasi glede na možnosti v računalniški in procesni tehniki ter avtomatizaciji. Razlog so zmanjšane možnosti investiranja, tako v potrebno opremo, kot tudi v kadre. Razvoj danes merimo s količino vložene znanja ne pa s tonami, metri in kilovati kot pred dvajsetimi leti. Znanje je danes najdražje blago na svetu in se investicija v znanje tudi najbolj izplača. V preteklem srednjeročnem planu se je Iskra opredelila za izvoz kompleksnih sistemov in tudi dosegla pomembne dosežke na tem področju. Prodali smo tudi licenco za integrirana vezja v srce elektronike — Silicijevo dolino. Za naslednje obdobje je Iskra definirala programe in pogoje za njihovo uresničevanje na starih osrednjih področjih: teleinformatika, kibernetika, mikroelektronika in široka potrošnja. Računamo, da bomo okrog 1990. leta izvozili polovico celotne proizvodnje. Da bomo to tudi dosegli, moramo programe in investicije osredotočiti na nekaj širših segmentov, ki ustrezajo najmodernejšim svetovnim tehnologijam. Do tega obdobja moramo podvojiti tudi odstotek vlaganj v razvojnoraziskovalno dejavnost, le-ta danes znaša 4,5 do 5 odstotkov od celotnega prihodka.

● Informacija o podelitvi Iskrinih nagrad za uspešne diplomske in magistrske naloge se je pojavila v večjih časopisih. Še posebej na široko se je o tem razpisal *Gospodarski vestnik*, ki je obširneje podal tudi obrazložitve za vse nagrade. Časopis med drugim piše, da so se leta 1983 v Iskri odločili, da začnejo podeljevati posebne nagrade za diplomske in magistrske naloge, ki naj bi diplomante že ob zaključku študija vzpodbudile in pritegnile k reševanju odprtih vprašanj v združenem delu. Pri tem niso postavili meja med posameznimi vedami, odločili pa so se, da bodo prispele naloge ocenjevali predvsem z vidika uporabnosti, prenosa izsledkov v proizvodnjo in omogočanja uporabe domačih materialov. Iskra že drugič podeljuje take nagrade, kar je v skladu z njeno poslovno

politiko hitrejšega razvoja lastnih znanstveno-raziskovalnih zmogljivosti.

● Delo, *Dnevnik*, *Dolenjski list* in nekateri časopisi iz drugih republik so objavili informacijo o pomembnem Iskrinem poslu v Sovjetski zvezi. Nova združena TOZD dveh novomeških Isker bo namreč letos dobavila Sovjetski zvezi 2 brezprekinitvena sistema za dispečerska centra v Moskvi in Minsku. Celoten posel je vreden 3,6 milijona dolarjev in pomeni okrog 60% celotnega izvoza te nove temeljne organizacije. Oba sistema bo Iskra dobavila sovjetskemu partnerju v četrtem trimesečju letošnjega leta, v prvi polovici prihodnjega leta pa pričakujejo začetek obratovanja. Iskra bo tudi izšolala sovjetske strokovnjake, ki bodo prišli na specializacijo v Novo mesto.

● Tanjug je posredoval zanimivo vest z niškega območja, ki je — glede razvoja mikroelektronike zelo poučna tudi za Slovenijo. Več kot 70 organizacij združenega dela iz niške občine je namreč podpisalo samoupravni sporazum o združevanju sredstev, namenjenih za razvoj mikroelektronike, ki naj bi bila temelj razvoja vseh gospodarskih področij. Po tem sporazumu bodo niški kolektivi zagotovili več kot 400 milijonov dinarjev, ki jih bodo vložili v razvojne programe Elektronske industrije Niš, v področje mikroelektronike. Pridružile naj bi se še druge zainteresirane organizacije na niškem območju in v vsej republici, saj si je Srbija zastavila mikroelektroniko za najvažnejšo vejo v prihodnjem srednjeročnem obdobju.

● O posvetu Zveze komunistov Jugoslavije na temo zunanja trgovina je obširno in izčrpno poročal ves jugoslovanski tisk. Med argumenti iz prakse so sredstva obveščanja na vidnih mestih citirala tudi Iskrinega delegata na konferenci Milana Loparnika. Tako je ugledna beograjska revija *Ekonomika* politika v obširnem komentarju o konferenci napisala, da je Iskrin delegat Milan Loparnik slikovito prenesel stališča komunistov tega velikega kolektiva. Ugotovil je namreč, da »čeprav se je velika večina strinjala, da so zaključki zapisa o mišljenju članov zveze komunistov pa ključnih vprašanj ekonomskih odnosov s tujino ne moremo razrešiti z aktivističnim pristopom, ki je najpogosteje voluntarističen. Če je izvoz naš edini izhod, potem mora imeti ta izhod svoj ekonomski značaj.« Več kot polovico razprav se je navezovalo na Loparnikovo tezo, da je zožen devizni prostor delovanja organizacij združenega dela povzročil padec tehnologije in s tem zaostajanje za svetom, ki ga bomo šele občutili. O tem je poleg drugih govoril tudi Anton Stipančič iz *Gospodarske zbornice Jugoslavije*, ki je med drugim dejal, da če od novega sistema pričakujemo pravičnejšo rešitev delitve te majhne (devizne) pogače, bo to povzročilo še večji devizni primanjkljaj.

a Iskra Iz tujega strokovnega tiska Iskra Iskra Iskra Iskra

Kam z vesoljskimi razvalinami

Po najnovejših podatkih službe NORAD (North American Aerospace Defense Command), ki je odgovorna za pravočasno opozorilo ob morebitnih letalskih napadih, kroži sedaj v vesolju nad 3.800 ostankov nekdanjih umetnih satelitov. V nižjih plasteh pa kroži še blizu 10 tisoč manjših delov, ki bodo zgoreli, ko bodo zašli v ozračje. Nevarnost, da bi posamezni deli vesoljskih razvalin padli komu na glavo, je izredno majhna. Leta 1969 je tak del iz sovjetskega satelita zadel japonsko ladjo. Že prej, leta 1961, pa je po besedah Fidel Castra nek kos iz ameriške vesoljske ladje ubil kubansko kravo. Brez nevarnosti je potekal tudi padec 70,5 tone težkega Skylaba NASA, ki so vsi deli potonili v Indijskem oceanu, vendar pa je 5 ton težki sovjetski COSMOS 954 razsejal radiokativne ostanke na nekaj 100 km² velikem področju v Kanadi.

Američani sedaj razmišljajo, kako bi satelite, ki jih ne morejo popraviti v vesolju, navezali na jekleno vrvo in jih nato vrgli v ocean, ali pa še bolje, zbrali na nekem natančno določenem prostoru v vesolju, kjer bi za vse večne čase krožili kot nekakšna vesoljska deponija.

Radar razlikuje točo od dežja

Ameriški fizik T. A. Seliga iz državne univerze v Ohiju je odkril radarski merilni postopek, s katerim natančno določi, kdaj pada toča in kdaj deževne kaplje. Metoda temelji na polarizacijskih učinkih radarskih valov. Seligov postopek ima samo eno šibko točko in sicer dodatno merjenje odklonov, to pa pomeni 5% več stroškov pri radarskih vremenskih opazovalnicah. Glede na to, da znašajo letne odškodnine kmetovalcem v ZDA približno 700 milijonov dolarjev, bodo le-te z novim načinom prav-

očasnega odkrivanja toče več kot za polovico manjše.

Tekmovanje o vzdržljivosti

Najtežja avtomobilska progna na svetu je rally Pariz—Dakar v Senegalu. Približno 14.000 km dolgo cesto prevozijo vsako leto v 21 dneh. Letos so bili zmagovalci Belgijec Gaston Rahier s motorjem BMW, Italijan Zaniroli—Da Silva z osebnim vozilom Mitsubishi in Nemca Karl in Jost Capito (oče in sin) s tovornjakom Mercedes Unimog. Za rally, ki vodi po nekaterih afriških področjih po brezpotju, so proizvajalci vozil izbrali najboljše sestavne dele. Kljub temu večina vozil ni prišla na cilj, med njimi pri osebnih avtomobilih Audi Quattro, Opel Manta in tudi Porsche. Pri motorjih je bil ponovni zmagovalec BMW, medtem pa se je močno zataknilo pri tovornjakih. Najtežji tovornjak proizvajalca DAF, ki ga je vozila holandska skupina, je imel uradno prijavljeno

moč 510 kW, v resnici pa celo 660 kW. Zanimivo je, da je kljub silni moči izpadel na zadnjem delu proge in prepustil prvo mesto Mercedes Unimogu z močjo komaj 132 kW. Rally je spremljalo na stotine poskusnih inženirjev od vseh poglavitnih proizvajalcev avtomobilskih vozil na svetu.

Telefon s kaseto

Iskanje papirja in svinčnika ob telefonu bo kmalu odveč. Novi kasetofon povezan s telefonom je dejansko beležnica telefonskih razgovorov. Vsak telefonski pogovor posname namreč novi kasetofon na trak povsem avtomatično in se sam izklopi, ko je prekinjena telefonska zveza. Seveda je možno vsak posneti pogovor vsak čas reproducirati, izbrisati, ali pa snemanje sploh opustiti pri posameznih telefonskih pogovorih. Kasetofon uporablja običajne kasete, njegovo uporabo pa je odobrila zahodnonemška pošta.

Zbral, prevedel in priredil Marjan Kralj

Iz otroških spisov ob 50-letnici Planice

Planico je treba doživeti

Piše: prof. Drago Ulaga

Ob proslavi 50-letnice Planice so razpisali za otroke osnovnih šol nagradni literarni in likovni natečaj, ki je naletel na dober odmev. Komisija, ki ocenjuje dela otrok, je prejela 8248 risb in spisov. Presenetljivo je, kaj vse vedo otroci o naših skakalcih in kako srčno si želijo, da bi lahko prišli v dolino smučarskih skakalnic in videli vse na lastne oči. Objavljamo nekaj odlomkov iz njihovih spisov.

O smučarju skakalcu:

*Ko pride na pol poti
in se od mize odlepi,
v zrak kot ptič poleti,
vedno ponosno pogledam
ljudi, saj vse to se dogaja tu
na naši skakalnici.*

Dedek je imel prav. Planico moraš doživeti in potem postane del tebe, je zapisal učenec 3. razreda.

Ko sem zagledala Planico, sem občutila to, čemur pravijo lepota narave (Polona, 7. razred).

Ko sva prinesla z očkom moje polomljene smuči v servisno delavnico Elana v Begunjah, sem prvič videl Rudija Finžgarja. Toliko stvari bi ga rad vprašal, pa si nisem upal. Dobro pomnim njegove besede: Bomo že uredili, za skakalce zastoj.

Bolj ko se je bližal začetek tekmovanja, bolj sem se bal, kot da sem tudi jaz v skakalčevi koži.

Pionirske vloge, ki jo je odigrala Planica, ne bomo mogli nikoli pozabiti.

Bili smo presenečeni, ko je na naši skakalnici zmagal naš tekmovalc! Primož je tudi pozneje še

mnogokrat v naša srca prinesel veselje.

Našega, nekdanj tlačanskega človeka je Planica obogatila s spoznanjem, da lahko tudi Slovenci kaj dosežemo v tem športu za pogumne fante.

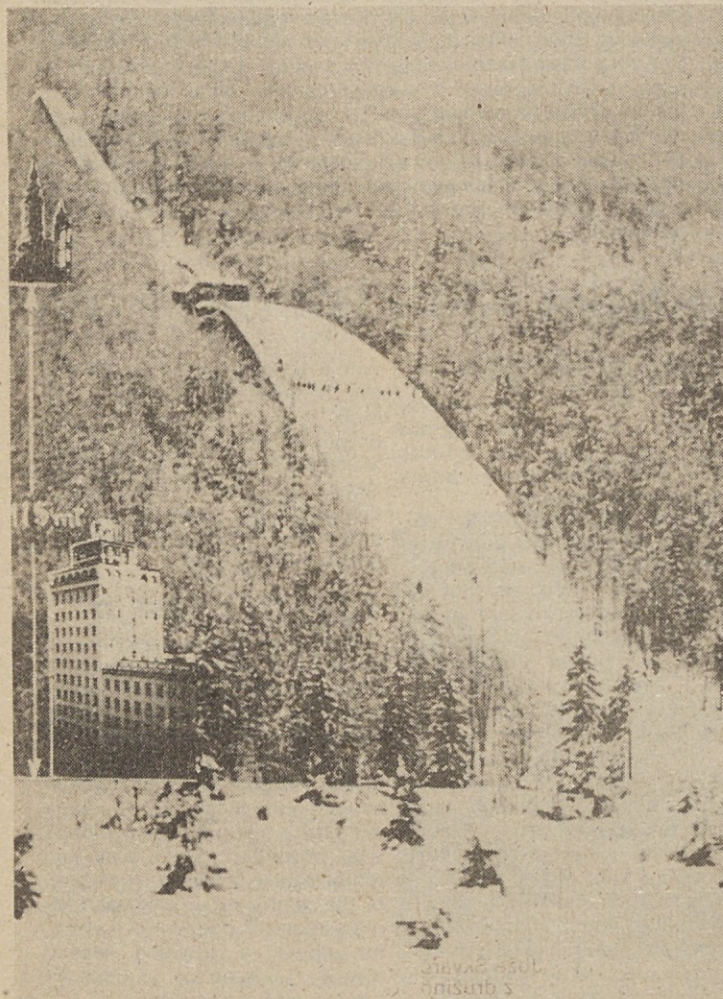
Po ogledu velikanke se mi v misli vrine stavek, menda je Kosmačev: »Zdi se mi, da mali narodi bolj, ali vsaj drugače ljubimo svojo domovino, kot jo ljubijo veliki. Majhna je.... In ker ne moremo opevati njene prostranosti, opevamo in poveličujemo njene koticke, ki so polni lepote...« Eden izmed takih ko-

tičkov je tudi Planica, pomislim in se še enkrat ozrem na velikanko.

V avtobusu je vladalo prijetno razpoloženje. Peli smo in se veselili. Žal mi je bilo, da je bilo vse mimo pa tudi žal, da nisem fant in se ne morem vključiti v klub skakalcev.

Vendar zato še bolj spoštujem in občudujem skakalce in seveda Planico. Ponosna sem, ker sem z Gorenjske, ki je prav zaradi Planice svetovno znana. Vendar vem, da gre velikanska zasluga za ta sloves organizatorjem prireditve. Brez teh požrtvovalnih mož bi Planica ne bila prava Planica (Marja iz Radovljice).

Iskra leze — TOZD Polprevodniki Trbovlje

Osnovi tradicionalni veleslalom

Dne 28. februarja so se na Soriški planini zbrali delavci DO IEZE, da med seboj preizkusijo svoje znanje na snegu. Za to tekmovanje se je prijavilo rekordnih 219 tekmovalcev, od tega se jih le 14 ni udeležilo.

Uvrščenih je bilo 197 tekmovalcev, rezultati pa so bili naslednji:

Daljša proga, TR—A: 1. Suhar (ME) 53,35, 2. Novak (KEKO) 54,35, 3. M. Sever (ME) 54,57, 4. Gornik, 5. Zalokar, 6. Guzej, 7. P. Sever, 8. Hočevnar, 9. Izgoršek, 10. Bregar.

TR—B: 1. Zupančič (Feriti) 50,21, 2. Koritnik (Pol.) 50,50, 3. Kamnikar (Pol.) 52,28, 4. Lešnik, 5. Lediha, 6. Čuk, 7. Ratkovič, 8. Lekše, 9. Likovič, 10. Knez.

TR—C: 1. Sušnik (ME) 53,54, 2. Mrak (Feriti) 53,59, 3. Bitenc (ME) 54,72, 4. Selak, 5. Tomšič, 6. Vidergar, 7. Slapšak, 8. Faganel, 9. Kotar, 10. Potočar.

TR—D: 1. Mraz (Pol.) 53,66, 2. Tominec (SS) 53,91, 3. Bizjak (IE) 57,53, 4. Vencelj, 5. Trampuž, 6. Ibrahimagič, 7. Zalaznik, 8. Polutnik, 9. Škafar, 10. Zdešar.

Krajša proga ženske, TR—A: 1. Mlinar (ME) 35,90, 2. Potočar (Upori) 35,97, 3. Jagodič (ME) 37,52, 4. Zagorc, 5. Fužir, 6. Jeras, 7. Kunaver, 8. Mežič, 9. Zupan, 10. Snoj.

TR—B: 1. Svet (SS) 33,36, 2. Bevc (Pol.) 34,36, 3. Gorjanč (ME) 35,90, 4. Recelj, 5. Šval, 6. Bizjak, 7. Nastran, 8. Fajdiga, 9. Luzar,

TR—C: 1. Lavrič (Pol.) 37,73, 2. Kovačič (Upori) 53,19,
Moški — TR—E: 1. Mak (Pol.) 34,18, 2. Bavdek (Keko) 35,46, 3. Pehan (SS) 35,76, 4. J. Sever, 5. Franko, 6. Peitl, 7. Schoss, 8. Jerina, 9. Hudoklin, 10. Glavič.

TR—F: 1. Sladič (ME) 36,96, 2. Majcen (Pol.) 39,28, 3. S. Grubar (Hipot) 39,67, 4. K. Grubar, 5. Kovačič, 6. Schmavtz, 7. Kapelar.

TR—G: 1. Fianinc (Pol.) 35,92, 2. Dolničar (Feriti), 36,58, 3. Celjar (ME) 36,59, 4. Polajner, 5. Jan, 6. Šiler, 7. Jarc, 8. Škerl, 9. Žuljič, 10. Pivk.

Ekipna razvrstitev: 1. Polprevodniki — 447,85 sekund, 2. Upori — 487,22 sekund, 3. ME — 520,21 sekund.

Zvone Izgoršek

Stara planiška velikanka v primerjavi z ljubljanskim nebotičnikom

Hoja je stvar navade in vzgoje!

Piše prof. Drago Ulaga

So stvari, o katerih nikoli ne pre-mišljujemo. Pa bi bilo dobro, da bi. Na primer o hoji. O vsakdanji hoji, ko gremo na delo, v trgovino, na sprehod. Ste že kdaj sedeli pri oknu in opazovali ljudi, kako hodijo po mestnih ulicah? Kako hodijo moški, kako ženske, otroci, stari, bolehnii? Vsakdo s svojim načinom hoje nekaj izraža: svojo biološko starost, zdravstveno stanje pa tudi odnos do telesne kulture. Veliko pove že obutev sama: ta je lahko pravilni hoji v prid, lahko pa jo tudi ovira in celo onemogoča.

Nekateri hitijo z dolgimi koraki — očitno je, da se jim mudi, ali pa izkoriščajo hojo po opravih za treniranje. Nekatere ženske stopicajo, ali drobijo — očitno je, da so se navadile na tesne čevlje z visokimi petami, ki onemogočajo sproščeno hojo s polnim korakom. So pa tudi taki, ki se premikajo lagodno in se niti na prehodu za pešce ne potrudijo, da bi malo pohiteli, da ne bi ovirali prometa. Tisti, ki hodijo naravno, kolikor toliko živahno in vzravnano, so nam že po svojem gibanju všeč; nad prepoča-

snimi pešci, posebno še, če ovirajo promet pa smo že kar nejevoljni.

Ste že kdaj poslušali, kako ljudje hodijo? Nekateri lahko, tiho in obzirno, da ne bi motili drugih, nekateri pa kar s topotom. Hoja je stvar navade, temperamenta, zdravja, starosti. Hoja pa je tudi stvar telesne vzgoje. Če hočete, se lahko navadite na daljši korak, na živahnejšo in sploh malce prizadevno hojo, lahko pa tudi na bolj tiho in obzirno. Lahko se odvadite topotanja, tem prej, če se zavedate, da je ropot med gibanjem znamenje nerodnosti.

Stvar je vredna premisleka: Ne pozabimo, da je hoja naš najbolj vsakdanji način telovadbe, ki učinkuje na mišice, sklepe in notranje organe. Če se navadimo na športno hojo (hitrejši tempo, daljši korak!), če si prizadevamo s hojo vzdrževati gibalne sposobnosti organizma, bo trud bogato poplačan zlasti v letih staranja. Nič boljšega si ne moremo želeli v stvareh telesne vzgoje in športa, kot da bi tudi v tretjem obdobju življenja lahko hodili z užitkom.

Šah

Belo-črne ocene

Beli: GALLE LEOPOLD (MK)
Črni: VOŠPERNIK ZDRAVKO (MK)
(Sindikalno prvenstvo Ljubljane — 1985)

1.e2-e4,c7-c5 2.Sg1-f3,e7-e6 3.d2-d4,c5:d4 4.Sf3:d4,a7-a6 5.Lf1-d3,Sb8-c6 6.Sd4:c6

Beli hiti z razvojem, saj mu preostali možnosti ne dajeta veliko: a.)6.Sb3,Sf6 7.Sc3,d5 z izenačenjem, ali: b.)6.Le3,Sf6 7.0-0,Se5 8.h3,d5 9.Sd2,de 10.Se4: Sd5 z nejasno igro.

6. ..b7:c6

Za nekoliko bolje velja 6. ..dc, naprimer: 7.0-0,e5 8.Sd2, Ld6 9.Sc4,Lc7 10.a4,Se7 11.a5,Le6 12.Le3, in beli ima majhno prednost.

7.c2-c4, ...

Novost: Po: 7.0-0,d5 8.c4,Sf6 9.Sc3,Le7 10.cd,cd 11.ed,ed 12. Da4+ je beli v prednosti. (12. ..Ld7 13.Dd4,0-0 14.Lg5!, ali 12. ..Dd7 13.Te1,Da4: 14.Sa4:Le6 15.Le3!)

7. .. d7-d5 8.c4:d5,c6:d5 9.e4:d5,Dd8:d5(?)!

To pa je že napaka, s katero je beli računal. Bolje je bilo:

9. ..Lb4 × 10.Sb1-c3,Lf8-b4(?)

Nova nepreciznost, po kateri je črni izgubljen. Seveda ni šlo Dg2: zaradi Le4, toda bolje je bilo De5+, npr.: 11.Le3,Lc5 12.Df3,Tb8 z ostro igro.

11.Dd1-a4 ,Lc8-d7 12.Da4:b4,Dd5:d3

Pozicija, ki sta jo nasprotnika različno ocenjevala. Beli gospodari po črnih, črni pa po belih poljih.

13.Lc1-g5!,Ta8-c8.

Na: 13. ..Sf6 sledi 14.Td1,Df5 15.Lft:,Df6:(15. ..gf 16.Se4, De5 17.0-0) 16.Se4,De7 (16. ..De5 17.0-0) 17.Db7,Td8 18.Sd6

14.Sc3-e4!,Tc8-c2

Preti mat v potezi, toda beli je hitrejši. Ni bilo bolje 14. ..Tc6 zaradi 15.Td1,Db5 16.Sd6+,Td6:17.Dd6: in dobil.

15.Se4-d6 × (1:0) Črni preda, ker ja 15. ..Kf8 sledi 16.Sf5+, Ke8 17.Sg7: mat!

ZAHVALE

Ob smrti najinega očeta

Janeza Kleča

se zahvaljujeva za podarjeno cvetje, izrečena sožalja in denarno pomoč sodelavcem v TOZD Mehanizmi Lipnica in TOZD RTC,

Matevž Kleč
in Marija Semen.

Ob boleči izgubi
moje drage mame

Ivanke Kepic

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam v TOZD Števcii — obdelovalnica, posebno pa v vrtnici TOZD Števcii za izražena sožalja, podarjeni venec, denar. o pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti

sin Ivan Kepic

Ob smrti moje mame

Angele Lavrič

se zahvaljujem vsem sodelavcem in prijateljem za prelepo cvetje in izrečeno sožalje.

Sonja Vrhovec

Ob smrti moje drage mame se zahvaljujem sodelavcem iz TOZD Marketing na Poljanski cesti za cvetje na njen grob in za izraze sožalja

Ančka Žgajnar

Ob nenadni in boleči
izgubi drage mame

Urše Škvarč

se iskreno zahvaljujem sodelavcem Razvoja gradnje sistemov, sindikatu in vodstvu TOZD Sistemi DO Avtomatika za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti

Jože Škvarč
z družino

Ob smrti mojega očeta

Milana Đehariča

se lepo zahvaljujem sodelavcem in obdelovalnic in orodjarne TOZD Stikala, za izrečena sožalja in denarno pomoč

Milka Sofič

Ob boleči izgubi
dragega moža

Staneta Govekarja

se iskreno zahvaljujem sodelavcem v TOZD Števcii — stikalne ure in sindikatu za izrečeno sožalje in denarno pomoč

žalujoča žena Beti
z družino

Nove mere

Do konca leta 1980 smo še lahko uporabljali stari merski sistem. Po tem datumu je z zakonom uveljavljen mednarodni merski sistem IS. Temu sistemu se dogaja to, kar se dogaja z novimi in starimi dinarji. Govorimo še vedno, da imamo plačo toliko in toliko milijonov, vendar je to slaba tolažba, tudi milijoni niso več to, kar so bili.

Zelo podobno se dogaja s tem merskim sistemom. V eni sapi lahko izustimo več napak, tako v splošnem življenju, kot na delovnem mestu. Za take napake so predvidene kazni. Denarna kazen od 20.000 do 500.000 din preti podjetju, ali pravni osebi, ki v svojem poslovanju uporablja nezakonite enote.

Do poenotenja merskega sistema na vsem svetu še ni prišlo, vendar prizadevanja teko v to smer in bo do tega tudi res prišlo. Željo po poenotenju so imeli že mnogi zgodovinski narodi, ker so za svoje podvige, ki nas še danes opozirajo na njihov obstoj nujno potrebovali.

Mere piramid še danes burijo duhove zgodovinarjev. Tudi Babilonci so imeli svoj enotni mer-

ski sistem, katerega je predpisal vladar.

Tudi mi imamo v Beogradu zvezni zavod za mere, kjer se dogovarjajo glede tovrstne problematike in kjer imajo spravljena pramerila, ki so neprecenljive vrednosti. Nekaj teh prameril je med vojno dobilo noge, ker so iz žlahtnih kovin.

Povrnimo se na napake iz našega vsakdanjega življenja.

Na bencinski črpalki. Avtomobilske pnevmatike so napolnjene z zračnim tlakom (in ne pritiskom) toliko in toliko bar in ne atmosfer.

Avtomehaniki težko razjahajo s svojih konjskih sil na Watte.

V trgovini mora na vrečki pisati 20 dag kave in ne dkg.

Kmet se bo motil s centi (q) in ne s 100 kilogrami.

Shujševali bomo z odgovorovanjem v Joulih (J) in ne v kalorijah.

V proizvodnji kovinarji govorijo o merah v mikronih (μ) namesto pravilno v mikrometrih.

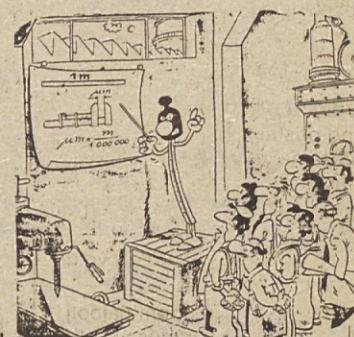
Zdravnik se bo motil spet s pritiskom, namesto krvnim tlakom in še to v Torrih in ne v Pascalih.

Glede tlaka in pritiska je bilo razlita mnogo črnila. V tehničnem slovarju je tlak za silo na ploskovno enoto. Pritiski so pa po mojem družbeni, službeni, ali zasebni (pritisak žene na moža glede novega kužuha).

Trudimo se, da se teh enot navadimo, ker nas počasi mladi ne bodo razumeli in bo zmeda. Ta razvoj je neizogiben in bo šel prek naših trm.

Pri novih enotah je potrebno, da se navadimo tudi na delilne in množilne predpone, kar pa velja le za merske in ne denarne enote. Kaj čudno bi se slišalo: Imam osebni dohodek 40 kilo (k) novih din, kar je 4 (M) mega starih dinarjev. To pa ni izključeno, če bo inflacija tako napredovala in bo življenjski minimum nekaj EKSA (E) dinarjev.

Šp. št.	Veličina	Merska enota	Znak	Izjemno dopustna enota	Znak	Prepovedane merske enote z 12. 12. 1980	Znak	Opomba
1.	Dolžina	meter	m	morska milja	-	angström mikron palec ali cola (inch) čevlji (foot) jard (yard)	Å m in ft yd	1 morska milja = 1852 m 1 Å = 10 ⁻¹⁰ m 1 = 10 ⁻⁶ m 1 in = 25.399. 10 ⁻³ m 1 ft = 0,3048 m 1 yd = 0,914399 m
2.	Čas	sekunda	s	minuta ura dan teden mesec leto	min. h d - - -			1 min = 60 s 1 h = 3600 s 1 d = 86.400 s
3.	Masa	kilogram	kg	tona	t	kvintal ali metrski cent funt (pound) long-tona	q lb L/T	1 t = 10 ³ kg 1 q = 10 ² kg 1 lb = 0,45359 kg 1 L/T = 1016,04 kg
4.	Elekt. tok	amper	A					
5.	Temperat. termodinam.	kelvin	K	stopinja Celzija	°C			1 °C = 1 K 0 °C = 273,15 K
6.	Svetilnost	candela	cd					
7.	Količ. snovi	mol	mol					
8.	Sila	newton	N			dina kilopond pond	dyn kp p	1 dyn = 10 ⁻⁵ N 1 kp = 9,80655 N 1 p = 9,80655 mN
9.	tlak	pascal	Pa	bar	bar	tehnična atmosfera normalna, fizikalna atmosfera milimeter živosrebrnega stebrička milimeter vodnega stolpca	at atm Torr mmH ₂ O	1 bar = 10 ⁵ Pa 1 at = 98066,5 Pa 1 atm = 101325 Pa 1 Torr = 133,322 Pa 1 mm H ₂ O = 9,80665 Pa
10.	Ener., delo, količina toplote	joule	J	watt-ura elektronvolt	Wh eV	erg kilopond-meter kalonija	erg kpm cal	1 Wh = 3,6 kJ 1 eV = 1,60219. 10 ⁻¹⁹ J 1 erg = 10 ⁻⁷ J 1 kpm = 9,80655 J 1 cal = 4,1863 J
11.	Moč, energija, termični pretok	watt	W	voltamper var	VA var	konjska moč	KM	1 W = 1 J/s 1 VA = 1W (za določanje navidezne moči el. toka) 1 var = 1W (za določanje jalove moči električnega toka) 1 KM = 735,498 W
12.	Ploščina	kvadratni meter	(m ²)	ar hektar	a ha	barn	b	1 a = 100 m ² 1 ha = 10 ⁴ m ² = 10000 m ² 1 b = 10 ⁻²⁸ m ²
13.	Prostornina	Kubični meter	(m ³)	liter	l	registrska tona prostorninski meter	- prm	1 l = 10 ⁻³ m ³ 1 reg. tona = 2,832 m ³
14.	Hitrost	meter na sekundo	m/s	vozel		čevlji na sekundo	ft/s	vozel = morska milja na uro = 0,514 m/s 1 ft/s = 0,3048 m/s
15.	Frekvenca	hertz	Hz					1 Hz = 1/s
16.	Gostota magnetnega pretoka	tesla	T					1 T = 1N/1 m. 1A

Ob 8. marcu

Bliža se 8. marec, dan, ko se naš vesoljni moški svet »po uradni dolžnosti« spomni, kako prazen bi bil svet brez žena in mater. Najboljši in najslabši moške in otroci — vsi skušajo biti vsaj ta dan pozorni in dobri. In zakaj jim ne bi me pokazale, da to cenimo, da nam je ljubo.

Lep cvet, poljub, iskreno voščilo — da, vsem nam je to drago. Naredimo praznik lep, otrokom, možu in sebi.

Praznično kosilo, ali večerja, brez nerganja in hitenja. Ni treba veliko denarja za malo drugačno večerjo. Naj nam ne bo žal pogrniti na mizo svežega prta, dati iz omare porcelana, ki ga hranimo za večje praznike, odpreti steklenice dobrega vina in speči preproste sladice. Praznik naj bo drugačen od drugih dni!

Tisti, ki smo tako srečni, da imamo še mame, ne pozabimo se jim zahvaliti za desetletja ljubezni, skrbi in dela. Če bomo nje osrečili, bo tudi naš praznik lep!

Helena

Cvetje ob prazniku

Ob prazniku dneva žensk smo se — tudi zaradi stabilizacije v lastnih gospodinjstvih — povsem odrekle najrazličnejšim darilom, vendar pa bomo le gotovo deležne vsaj šopka. In v kakšno vazo ga bomo postavile? Cvetje zahteva različne velikosti pa tudi širine vaz. Zato si oglejmo nekaj najbolj pogostih šopkov za ta čas.

Vse vrste cvetja lepo pristajajo v gladke steklene vaze. Lepe so tudi najrazličnejše keramične in porcelanske vaze. Prav pa je, da se, če se le da, izognemo plastičnim vazam, ki že same po sebi ne delujejo lepo pa tudi nikakršno cvetje v njih ne zaživi prav. Da bi cvetje lepše obstalo, pogosto uporabimo ježke, ali steklene paličice — kot podpornike, ne nazadnje pa so tudi tanke žičke, ki jih oprete pod cvet, prav uporabne. Paziti moramo le, da v prozorno vazo postavimo opornico iz istega materiala. Če je nimamo, si pomagamo z mahom, ali drobnimi vejčicami in listjem, ki deluje tudi same zelo dekorativno.

V VELIKO in ŠIROKO vazo bomo morale vedno postaviti mnogo cvetja. Zato vanje pristajajo tulipani, nageljni, španski bezeg in vrtnice. Spominčice, zvončke, žefrane in drugo nizko spomladno cvetje namestimo kar v nizke posode, ki pa morajo biti dovolj široke. To cvetje običajno drži zelo dolgo, če mu redno menjamo vodo.

V VISOKO vazo postavimo vejice mačic, forsicij pa tudi lepih rdečih golih vej grmovnic, ki še niso ozelenele. Tak šopek običajno dobi izredno dekorativno obliko, na toplem pa tudi barve postanejo izjemno lepe in nenavadne.

V VISOKO, ZELO OŽKO vazo izjemno pristajata sama vrtnica, ali ena sama vejica češnje, španskega bezga pa tudi vejica razcvetle jablane.

Pozorne moramo biti tudi na zelenje. Ne gre k vsakemu cvetu enako zelenje.

K vrtnicam in nageljnem najbolj pristajajo vejice asparagusa. Tuli-

pani imajo običajno svoje zelenje in ne potrebujejo ničesar več. K spomladnim drobnim cvetkam pa dodatnega zelenja niti ne potrebujemo.

Pa še droben nasvet: pri nakupu cvetja pazite, da so čaše in cvetovi trdi, saj to pomeni, da je cvetje sveže. Ne kupujte povsem odprtega cvetja, premalo časa bo lepo. Kupite čim bolj zaprt cvet, steblo pa naj bo čim daljše, da ga boste lahko obrezovale in s tem šopku podaljševale življenjsko dobo.

bk

Mi ga pa pijemo...

Rastemo, živimo in delamo v znamenju alkohola. Pijemo na zdravje in veselje, na žalost, na uspeh in neuspeh. Zlivamo vase. Nimamo mere. Silce, ki je zadostovalo našim prednikom, je danes že etnografska posebnost. Premajhen je za nas. Za naše razrvane živce nula

Slabi vzorniki

Znani slovenski psiholog je v eni izmed knjig o vzgoji opisal tudi tale dogodek. Neko nedeljo je na sprehodu skozi gozd srečal mlado družino, ki se je ustavila ob velikem mravljišču. Tudi manjši otroci so občudo-

vali številne mravlje, ki so otovorjene s hrano, smolo in iglicami hitele po neštetihih stezicah sem in tja. Otroci se kar niso mogli gledati in načuditi, kako se vse giblje in drhti od mrzlične delovne vneme. Psiholog, ki je to gledal, je seveda pričakoval, da so se starši nalašč ustavili in, da bodo delovne mravlje prišle prav pri vzgojnem pomenku z otroci.

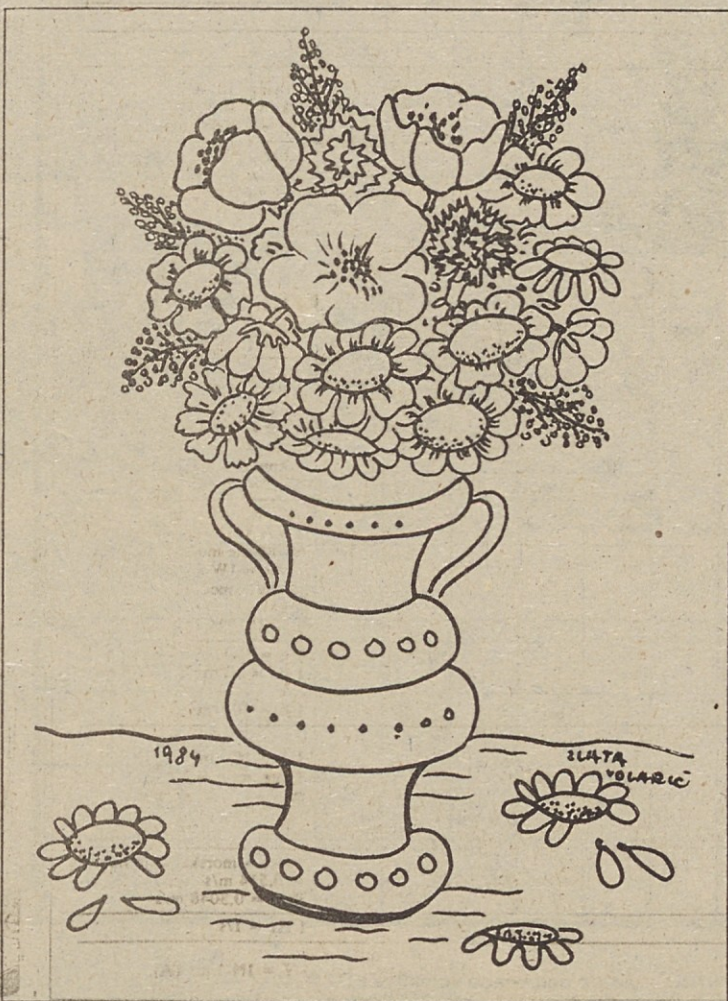
Pijemo, dokler ne postanemo smešni, neumni, nesramni. Vse dokler nam alkohol ne zalije našega dostojanstva, ne zatemni pogleda in ne poneumni pameti. Posebno težko pa je gledati, kako nezmerno sega po pijači tudi del naše mladine. Vse prevečkrat srečujemo mlade pijance. Res, prava alkoholna kuga, ki se hitro širi. Koliko neopravljenega dela, koliko uničenega zdravja in ljudskega premoženja, koliko nemira in nestrpnosti v ljudeh samo zato, ker ljudje niso sposobni urediti svojega razmerja do alkoholnih pijač. Pijanec onesrečuje sebe, sočloveka in družbo, sramoti pa tudi svoj narod in mu škoduje.

Nedavno tega je tekla akcija: »En dan brez cigarete«. Poizkusimo še: »En dan brez pijače!« — poizkusimo!

Očeta je direktno vprašal; odgovor tega moža pa ga je presenetil. Psiholog je dobil takle odgovor: »Niti na misel mi ne pride, da bi našim otrokom dajal za vzgled mravlje. Med vsemi živalmi se mi zdijo mravlje najneumnejše in najnesrečnejše. Nikdar še nisem videl mravlje, ki bi se stegnila na soncu, uživala toploto sončnih žarkov in se veselila sončnega dne, kakor to vidim pri našem mačku in psu. To so pravi modrijani življenja. Pri mravljah pa tega ne boste nikoli videli.

Vedno se jim nekam mudi, kakor hitro pa so opravile neko nalogo, so že pri naslednji. Prava slika današnjega evropskega človeka, ali ameriškega sodobnega, ki ne zna uživati majhnih prijetnosti življenja, temveč hlasta za velikimi, izrednimi stvarmi.

Ob mravljišču smo se ustavili zato, ker je otrokom to všeč. Z ženo skušava otrokom dati do dna doživeti in izkusiti lepoto majhnih stvari in vsakdanjih dogodkov. Tega je veliko v našem življenju, samo nihče nas ni naučil umetnosti, da bi bili zadovoljni z manjhnimi stvarmi.« Nikoli ni prepozno. Naučimo se!

ra Pisma bralcev Iskra Isk

Prosim, da bi v vašem glasilu napisali kaj več o uporabnosti in posameznih lastnostih merilnega instrumenta UNIMER 43, ki ga izdeluje TOZD Merilni instrumenti Otoče.

Robert Reščič
Šempeter.

Odgovor bomo posredovali v naslednji številki našega glasila.
Uredništvo

ra Mali oglasi Iskra Iskra

Potrebujete ličen okvir za sliko, gobelin, fotografijo, diplomu? Na ljubljanskem Gornjem trgu 33 vam ga v novi delavnici »Železnik« izdelamo poceni in v najkrajšem času!

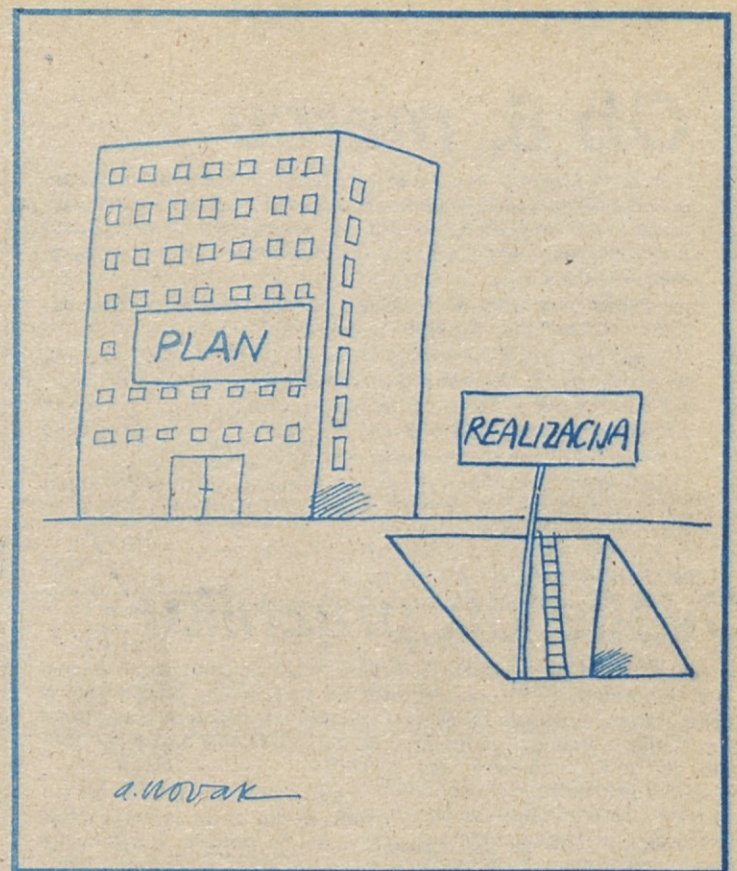
Stanovanje z odločbo v Kranju, sončno, trisobno, z balkonom, zamenjam za podobno v Ljubljani. Ponudbe pod Dogovor na uredništvo Glasila.

Stanovanje za študentko v centru Ljubljane, ali v bližini medicinske fakultete iščem za študentko. Ponudbe pod »September se bliža« na uredništvo Glasila.

Električno kitaro PEAVEY prodam. Informacije po telefonu 213-213, int.: 34-69.

Imajo nas radi

Vzgojiteljica v otroškem vrtcu je povabila otroke, naj izberejo najlepšo mamico v kraju, kjer so doma. Zmagala je mamica dvojčic, ki je dobila »večino glasov« — dva glasova. Od 31 otrok so namreč vsi glasovali za svoje mame, dvojčici pa sta seveda obe glasovali za isto mamico. Izidi takih in podobnih glasovanj so vedno enaki. Otroci imajo svoje matere za najlepša in najboljša bitja na svetu.

ra Iskra Križanka Iskra Iskra Iskra Iskra

				ISKRA	KUBANSKI VODITELJ	OBER	SPIKER CASL	ŠPANSKO ŽENSKO IME	GOGALA TONE	PRIPADNIK SLOVAK NARODA	KRAJŠI MELODIČNI ODLOMEK	ANGL. NARAVO-SLOVEČ (CHARLES)
?				ISTANBUL								
ZOBORAVNIK				PUSTOLOV-ŠČINA								
MINERALNA VODA				FRANC. PISATELJ SEKSUAL PRESTOPNIK				MLEČNI IZDELEK				
DELAVEC V TALILNCI				SLOV. PIANIST OLIVER TWIST				OTTO WALLACH				
SKUPINA PEVCEV OKAY								JAPON DROBIZ				
POKOR V SEVZHI. FRANCIJI												
LIRSKA PESMI												
NEDRA GRUDI RUSKO M. IME												
NAELEKT. DELEC STROJNI DEL												
LEPAK				SMOLA ZA PRIPRAVO LAKOV	KONCERT DVORANA PORAST MOR. VODE						ANGL. POMORSČAK IN PIRAT	PRIPRAVA ZA ILOT. PODOVODNIH OBJEKTOV
ZORANA ZEMLJA											DELAVSKI SVET PORAST	
UČITELJ ETIKE												
IGRALKA KACIČEVA												
EL. STIKALNA NAPRAVA												
KOŠARKAR KNEGO												
OBLAZI-KUJNO LEŽIŠČE												
JUNAK VERGILJEVE ENEIDE												
SLOV. SLJUKAR IMPRESIONIST												
TELIČKA												
DOMAČA PERNATA ŽIVAL												
TOVARNA V BITOLI												
SESTAVIL RUDI MURN												
LJUDSKI NAZIV ZA LOVCA												

Šale

Prav mu je

Si že slišal, kako jo je Tone skupil?
Ga je kdo pretepel?
Huje! Moja žena se je preselila k njemu...

Ljubica, ti si moje edino bogastvo!
Res? Potem sva pa na psu...

Uspešna

Znebila sem se 70 kilogramov odvečne teže...
Nemogoče! Kako pa ti je to uspelo?
Moža sem nagnala od hiše...

Poznavalec

Moje dekle govori pet jezikov in igra klavir...
No ja, moja tudi ni ravno lepota...

V živalskem vrtu

Tonček, ne rini tako blizu polarne medveda.
Zakaj ne?
Saj si že tako ves prehlajen...

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehanično, avtomatiko in elemente — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Miloš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Željeznov, tehnični urednik: Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23/1, telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica-Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.